วารสารอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ

ISSN: 1685-8234

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐

บทบรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับส่งท้ายปี ๒๕๖๐ ยังคงเข้มข้นด้วยเนื้อหาสาระอันทรงคุณค่า เริ่มด้วยบทความเฉลิมพระเกียรติ ***"ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งป่าและดิน"*** ที่แสดงให้เห็นถึงพระราชอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้ด้วยวิธีการปลูกป่าในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การปลูกป่าบนพื้นที่สูง ระบบป่าเปียก ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ในส่วนของการปรับปรุงพัฒนาที่ดิน มีทั้งการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวหรือ ***"แกล้งดิน"*** ดินทราย ดินเป็นหินกรวดแห้งแล้ง ดินดาน ดินลูกรัง ดินเค็ม เป็นต้น

ในช่วงปลายฤดูฝนของทุกปี มักจะมีข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่ง ***"โครงการประตูระบายน้ำคลองภักดีรำไพ"*** ได้ช่วยบรรเทาปัญหาให้แก่ประชาชนบริเวณพื้นที่จังหวัดจันทบุรี และ ***"โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ"*** ได้ช่วยเป็น ***"แก้มลิง"*** เก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ไม่ให้น้ำท่วมจังหวัดชุมพร อีกทั้งยังเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อช่วยเหลือชาวสวนในช่วงฤดูแล้งที่จะมาถึงอีกด้วย

คอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง พาไปเจาะลึก ***"ลุงเขียน"*** อดีตจ่าทหารเรือที่ผันตัวเองเป็นเกษตรกรและเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายปลูกหญ้าแฝกที่มีชื่อเสียงในการปรับปรุงดินที่แข็งเป็นดานให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยได้รับความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งนอกจากจะมีงานศึกษาทดลองเกี่ยวกับการปรับปรุงดินแล้ว ยังมีอาชีพน่าลองที่ยังไม่ค่อยมีใครทราบคือ การปรับปรุงพันธุ์ไก่เขียวห้วยทราย ซึ่งเป็นการผสมพันธุ์ระหว่างไก่ชนกับไก่บ้านอย่างลงตัว เป็นอาชีพที่มีลู่ทางที่ดีในอนาคตเลยทีเดียว

สำหรับ ***"ท่องไปในโครงการ"*** ฉบับนี้ สำนักงาน กปร. นำคณะผู้อบรมหลักสูตรพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พพร.) รุ่นที่ ๖ ไปศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์จากการไปดูพื้นที่จริง เพราะการเรียนรู้ต้องไปดูของจริง และ ***"ปัญญา"*** จะเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันนั่นเอง

กองบรรณาธิการ

สุริยาลาลับเหมือนดับแสง
เฉกเช่นราชจักรีวงศ์พระทรงชัย
ธ สืบสานปณิธานรัชกาลที่เก้า
ทรงครองแคว้นแผ่นดินถิ่นนคร
ทั้งสืบสานรักษาและต่อยอด
รอยพระบาทยาตรย่างต่อก่อบำเพ็ญ

แต่ย่อมแจ้งเมื่อถึงคราฟ้าวันใหม่
สืบรัชสมัยให้ขวัญคืนพสกนิกร
ทรงมุ่งเอารอยพระบาทยาตราก่อน
เฉกพระราชบิดรให้ร่มเย็น
ธ สืบทอดราชปณิธานอันโดดเด่น
ไม่ว่างเว้นสืบรอย"พ่อ"ก่อสุขไทย

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ประพันธ์)

๐๔

๑๘

๒๘

สารบัญ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐

๔ ข่าวพระราชกรณียกิจ

๑๘ บทความเฉลิมพระเกียรติ
"ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งป่าและดิน"

๒๖ ในความทรงจำ
"ทรงสถิตในดวงใจราษฎร์"

๒๘ ร้อยเรื่องโครงการ
"คลองภักดีรำไพ"
ใน... โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓๒ **ประชาหน้าใส**
โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่
ตามพระราชดำริ (แก้มลิง)

๓๘ **ครั้งหนึ่งในชีวิต (ชีวิตพอเพียง)**
"ช่างสิบหมู่ ผู้รังสรรค์งานประติมากรรม
ประกอบพระเมรุมาศ"

๔๖ **แนะนำโครงการ**
โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๕๒ **เศรษฐกิจพอเพียง**
"หญ้าแฝก" ...ก้าวแรกสู่ความพอเพียง

๕๖ **ท่องไปในโครงการ**
การศึกษาดูงานของผู้เข้ารับการศึกษาอบรม
หลักสูตร *"พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้าง*
เครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" (พพร.)
รุ่นที่ ๖ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

๖๒ **อาชีพน่าลอง**
ไก่เขียวห้วยทราย ไก่ชน-ไก่บ้าน
การผสมผสานที่ลงตัว

๖๖ **สืบสานงานพระราชดำริ**
การฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ
ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๗๐ **ความเคลื่อนไหว**

๓๒

๓๘

๕๒

๕๖

๖๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดสระบุรี

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ในการนี้ ได้ประทับรถยนต์พระที่นั่งทอดพระเนตรโครงการโดยรอบแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทานและแปลงไม้ผล โดยหม่อมราชวงศ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานโครงการพิเศษ มูลนิธิชัยพัฒนา กราบบังคมทูลรายงาน

โอกาสนี้ ทรงรับฟังการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงคัดแยกเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาการที่ดำเนินการร่วมกับสถาบันการศึกษาและส่วนราชการต่าง ๆ

- สำนักงานชลประทานที่ ๑๐ รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานดังนี้

๑) การปรับปรุงสระน้ำเพื่อการเกษตรภายในศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ซึ่ง กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณเมื่อปี ๒๕๕๙ เป็นเงิน ๕,๓๒๓,๕๐๐ บาท ในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยสามารถเก็บกักน้ำได้ ๑๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนสนับสนุนกิจกรรมด้านการเกษตรภายในศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จำนวน ๒๐๐ ไร่ ได้อย่างเพียงพอ

๒) การดำเนินงานจัดการน้ำในพื้นที่ตำบลพุคา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เพื่อสนับสนุนโครงการ ***"ร่วมกันสู้ อยู่อย่างพร้อม"*** ในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีโครงการนำร่องที่ตำบลพุคา ดำเนินการจัดหาพื้นที่อพยพ เตรียมเสบียงอาหารและน้ำดื่ม เพื่อให้ราษฎรพร้อมรับสถานการณ์อุทกภัย

- กรมวิชาการเกษตร รายงานการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยผลผลิตทางการเกษตรและการขึ้นทะเบียนสถานที่รวบรวมเมล็ดพันธุ์พืชของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศึกษาวิจัยเรื่องโครงการพัฒนาพันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอพันธุ์ดี โครงการพัฒนาพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ฟักทอง เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์พระราชทานในอนาคต และการพัฒนาสายพันธุ์ถั่วเขียว KUML๘ เหมาะสำหรับปลูกฤดูแล้ง มีเมล็ดใหญ่และให้ผลผลิตสูง

- โครงการพัฒนาที่ดินส่วนพระองค์บ้านวังรี จังหวัดนครนายก ซึ่งมูลนิธิชัยพัฒนาร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศึกษาวิจัยพันธุ์ไม้ผลบรรพบุรุษด้วยทรงพระราชวินิจฉัยว่าพืชป่า พืชปลูก และไม้ผล จำนวนมากที่มีอายุกว่า ๕๐ ปี จัดว่าเป็นไม้ผลบรรพบุรุษ (heirloom fruit tree) ซึ่งอาจจะเป็นพันธุ์ที่หาได้ยากในปัจจุบัน ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเก็บรักษา เช่น มะปราง มะตูม มะเฟือง มะพูด และพุทราป่า

- มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงพันธุ์มะม่วงและฝรั่ง การขยายปริมาณเชื้อไรโซเบียมและจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์และปรับปรุงดินในพื้นที่ศูนย์ฯ พบว่าไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ ๒ สามารถทำงานร่วมกับถั่วเขียวได้ทุกสายพันธุ์ และผลผลิตของถั่วเขียวพันธุ์ CKP เบอร์ ๑ ให้ผลผลิตต่อไร่สูงสุด

- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) รายงานการใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศและภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำท่วมซ้ำซาก พื้นที่บ้านคลอง ตำบลหนองทรายขาว อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ เกิดอุทกภัยในตำบลหนองทรายขาว ซึ่งเป็นพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในโครงการ ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** ของมูลนิธิชัยพัฒนา ทรงพระกรุณาโปรดกล้าฯ ส่งเครื่องสูบน้ำมาติดตั้งเพื่อเร่งระบายน้ำ ซึ่งช่วยให้พื้นที่การเกษตรของหมู่บ้านคลอง จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ รอดพ้นจากความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมขังและสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันเวลา

- องค์การบริหารส่วนตำบลพุคา รายงานการดำเนินงานของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการของศูนย์ฯ ได้แก่ โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** และโครงการรวมกันสู้ อยู่อย่างพร้อม

จากนั้น ได้มีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่เข้าร่วมโครงการผลิตพันธุ์ข้าวพระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** และโครงการรวมกันสู้ อยู่อย่างพร้อม และโครงการพัฒนาที่ดินส่วนพระองค์บ้านวังรี และทรงเยี่ยมราษฎร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดชุมพร

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

โอกาสนี้ พระราชทานพระราชวโรกาสให้ นางสายหยุด เพ็ชรสุข ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี ๒๕๕๙ นำคณะกรรมการจัดการแข่งขันตอบปัญหาฯ เฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้น ทอดพระเนตรผลการดำเนินงานโครงการวิจัยจุลินทรีย์ในพื้นที่พรุจังหวัดนราธิวาส ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๕ โครงการ ได้แก่

๑) โครงการความหลากหลายของยีสต์ในพื้นที่พรุ จังหวัดนราธิวาส และศักยภาพการใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรและอุตสาหกรรม

๒) โครงการจุลินทรีย์ที่มีศักยภาพในการสร้างสารต้านจุลินทรีย์จากดินอินทรีย์ในพรุโต๊ะแดง

๓) โครงการองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดเชื้อราจากดินอินทรีย์ในพื้นที่พรุจังหวัดนราธิวาส

๔) โครงการเมทาบอไลท์จากราดิน Trichoderma asperellum PSU-PSF๑๔

๕) โครงการการนำจุลินทรีย์ที่คัดเลือกได้จากพื้นที่พรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส ไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าว

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ยีสต์ชนิดใหม่ที่ยังไม่ได้ตั้งชื่อ ให้ใช้ชื่อ "พิกุลทอง"

๒. จากการศึกษายีสต์บางชนิดมีประสิทธิภาพในการผลิตฮอร์โมน IAA (indole-3-acetic aeid) สามารถสกัดเอนไซม์ชนิดต่าง ๆ บนอาหารแข็งและผลิตเอทานอลจากน้ำตาลกลูโคสได้ ให้ดำเนินการต่อไป

๓. การศึกษาเชื้อจุลินทรีย์ที่สกัดจากพื้นที่พรุโต๊ะแดงที่มีศักยภาพในการสร้างสารต้านจุลินทรีย์ที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดเชื้อราและเมตาบอไลท์จากราดิน Trichordema asperallum ให้ดำเนินการศึกษาต่อไป

๔. การศึกษาจุลินทรีย์จากดินอินทรีย์ในพรุโต๊ะแดง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าวบนดินเปรี้ยว ซึ่งไม่เคยได้รับการปรับปรุง ให้ดำเนินการศึกษาต่อ

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส งานของดีเมืองนรา ประจำปี ๒๕๖๐ จัดขึ้นเป็นปีที่ ๔๒ โดยมีกำหนดจัดงานระหว่างวันที่ ๑๙–๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดงานเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้แสดงผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการที่สำคัญถ่ายทอดสู่ประชาชน และเพื่อเผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตลองกองและผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ

โอกาสนี้ ได้พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๓๐ ราย พระราชทานใบประกาศเกียรติคุณ จำนวน ๑๐ ราย พระราชทานรางวัลเจ้าของนกเขาที่ชนะการแข่งขัน จำนวน ๔๔ รางวัล ทอดพระเนตรนกเขาชวาที่ชนะการแข่งขัน ผลผลิตทางการเกษตรที่ชนะการประกวดซุ้มนิทรรศการของหน่วยงานราชการ จำนวน ๓๑ หน่วยงาน และผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพและกระจูด

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. การสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้แก่ราษฎรบริเวณโดยรอบศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหลังอ้ายหมี หมู่ที่ ๕ บ้านหลังอ้ายหมี ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เห็นควรส่งเสริมการปลูกพืชชั้นล่าง โดยเฉพาะย่านลิเภา เป็นเบื้องต้นก่อน

๒. เรื่องการบริหารจัดการน้ำให้ระมัดระวังไม่ให้ปล่อยน้ำมาก ให้เก็บน้ำไว้ใช้และให้ทำการเกษตรได้มากที่สุด

๓. ขอให้นำยีสต์ที่ได้จากผลการศึกษามาทดลองกับการผลิตอาหารสัตว์ เช่น แพะ หรือสัตว์อื่น ๆ

๔. การพัฒนาพื้นที่ศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น ปีแนมูดอ อาจจะไปติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งพื้นที่ศูนย์สาขาอื่น ๆ ด้วย

ในการนี้ เสด็จฯ ไปโรงเรียนบ้านไอร์โซ หมู่ที่ ๕ ตำบลช้างเผือก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนและความก้าวหน้าโครงการตามพระราชดำริ ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ โครงการฝึกอาชีพนักเรียน การตัดผม การทำขนม กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน การสอนเด็กเล็กชั้นอนุบาล โรงอาหาร โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และห้องพยาบาล

โอกาสนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายสิทธิชัย ศักดา ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายศุภรัชต์ อินทราวุธ ผู้แทนสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ให้กรมชลประทานร่วมกับสำนักงาน กปร. พิจารณาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขให้นักเรียน ครู และบุคลากรโรงเรียนบ้านไอร์โซ มีน้ำสะอาดและมีคุณภาพที่ดี สำหรับการอุปโภคบริโภคและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยการเปลี่ยนท่อจ่ายน้ำภายในโรงเรียนพร้อมซ่อมแซมวัสดุกรอง ถังเก็บน้ำดิบของโรงเรียน และติดตั้งระบบกรองน้ำแบบล้างย้อนกลับ (back wash)

๒. ขอให้ดูแลปรับปรุงซ่อมแซมโรงเรียนและโรงพยาบาลในจังหวัดพังงาให้เรียบร้อยและสามารถใช้งานได้อย่างเต็มศักยภาพ

ต่อมา เสด็จฯ ไปแปลงข้าวโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชสำรองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤต ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ในการนี้ นางสายหยุด เพ็ชรสุข ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาฯ กราบบังคมทูลรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ และนายกฤษณะ ศิริรัตน์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเขตพื้นที่ภาคใต้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โอกาสนี้ พระราชทานเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรที่ประสบปัญหาน้ำท่วมแปลงนาในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ – มกราคม ๒๕๖๐ จำนวน ๔ ราย เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่เกษตรกรใน ๓ พื้นที่ ได้แก่ บ้านตอหลัง–ทรายขาว ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๑๒ ราย บ้านโคก ตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๓๖ ราย และบ้านป่าทุ่ง ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน ๕๐ ราย

จากนั้น ทรงหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์หอมกระดังงาภายในแปลงตกกล้าและทรงเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวพันธุ์ซีบูกันตัง ๕ ภายในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

...สำหรับการแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขอให้เลขาธิการ กปร. พิจารณาแนวทางการแจกจ่ายได้ตามความเหมาะสม โดยขอให้มีการจัดทำทะเบียนรายชื่อราษฎรที่ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ เพื่อจะได้รู้ว่าเป็นใคร วันหลังจะได้ไปเยี่ยม...

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท ๔ บ้านวังไทร หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนและความก้าวหน้าโครงการตามพระราชดำริ และทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด การสาธิตการเรียนการสอน ห้องพยาบาล โรงอาหาร โครงการฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พร้อมกันนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. นายดลเดช พัฒนรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ขอให้ปรับปรุงสภาพบ้านให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของนายจำเนียร ชูแก้ว ราษฎรหมู่ที่ ๑๐ ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา

๒. ขอให้แก้ไขปัญหาภาวะการขาดออกซิเจนในทารกแรกเกิดในสถานพยาบาล

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงเรียนอัตเตาฟีกียะห์อิสลามิยะห์ บ้านซากอ หมู่ที่ ๑ ตำบลซากอ อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง และพระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนและความก้าวหน้าโครงการตามพระราชดำริ ทอดพระเนตรห้องสาธิตการสอนระดับชั้นอนุบาล ห้องพยาบาล ห้องสาธิตการสอนระดับชั้นประถม และคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการจัดการเรียนการสอนทางไกลแบบสื่อสารสองทางกราบบังคมทูลรายงานความก้าวหน้า ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ นิทรรศการของโรงเรียนเครือข่าย ๑๖ โรงเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์ พร้อมกันนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน และราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สรุปความว่า

...สำหรับกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพให้แก่นักเรียน ควรส่งเสริมอาชีพที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ได้จริง ๆ ตัวอย่างเช่น การแกะสลักป้ายไม้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ดี...

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนบ้านปาหนัน หมู่ที่ ๔ ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง พระราชทานพันธุ์ไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนและความก้าวหน้าโครงการตามพระราชดำริ ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ การสอนคอมพิวเตอร์ การสอนเด็กชั้นอนุบาล โรงอาหาร ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องสมุนไพร โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พร้อมกันนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ค่ายสิรินธร ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ทอดพระเนตรกิจกรรมของเด็กนักเรียน พระราชทานสิ่งของแก่ผู้แทนนักเรียน และทรงติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โอกาสนี้ ทรงตัดแพรเปิดห้องสมุดมีชีวิต ***"วีรปัญญา"*** ร่วมกับ TK Park ทอดพระเนตรภายในห้องสมุด กิจกรรมผ้าบาติก ทรงลงสีลายผ้าบาติก ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน ทอดพระเนตรนิทรรศการกิจกรรมและกลุ่มมวลชนค่ายสิรินธร (ญาลันนันบารู) และทรงเยี่ยมราษฎร

จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมภายในศูนย์แพทย์ทหารบก จังหวัดชายแดนภาคใต้ และรถศัลยกรรมเคลื่อนที่

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. สรุปความว่า

...ให้สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชภายใต้โครงการศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริแก่ประชาชนจิตอาสาญาลันนันบารู รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายสิรินธร จะได้ไม่ต้องไปหาซื้อ...

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พระราชทานเกียรติบัตรและเข็มที่ระลึกแก่ผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘ ราย

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายศุภณัฐ สิรันทวิเนติ เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปความว่า

๑. ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าไปส่งเสริมและขยายผลการทำงานขยายผลแนวพระราชดำริฯ โครงการอาหารกลางวัน "ครัวโรงเรียนสู่ครัวบ้าน"

๒. ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อยอดการพัฒนาโครงการสืบสานแนวพระราชดำริฯ "เก้าอี้ สุขใจ" ร้อยรักสู่ครอบครัว

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พระราชทานของที่ระลึกแก่ ผู้มีอุปการคุณ จำนวน ๑๒๐ ราย

จากนั้น ทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดแพรคลุมพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงวางพุ่มดอกไม้ ทรงคม ทรงปลูกต้นประดู่แดง จำนวน ๑ ต้น และทอดพระเนตรนิทรรศการ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายดลเดช พัฒนรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา สรุปความว่า

...ขอให้แก้ไขปัญหาระบบไฟฟ้าของโรงเรียนอุดมศาสตร์วิทยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เนื่องจากเวลาฟ้าผ่า ทำให้เกิดไฟฟ้าดับบ่อย นักเรียนไม่สามารถเรียนการเรียนการสอนทางไกล (E-learning) ได้...

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยเหมือง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลนาขา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่ตำรวจตระเวนชายแดนและผู้แทนเด็กเล็กชาย–หญิง ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนฯ นอกจากนี้ ทรงติดตามผลการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งมีการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ฟักทอง กวางตุ้ง ชะอม ผักบุ้ง การเพาะเห็ดนางฟ้า

การเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ปลาดุกในบ่อซีเมนต์ และไก่ไข่ เป็นต้น สำหรับนำไปประกอบเป็นอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนเพื่อให้ได้รับสารอาหารครบทั้ง ๕ หมู่ ทอดพระเนตรการแสดงศิลปะท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ของนักเรียนและโครงการฝึกอาชีพให้กับนักเรียนและกลุ่มแม่บ้าน เช่น การตัดผม การถนอมอาหารโดยใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการเรียนการสอนของนักเรียน ห้องสมุด ห้องพยาบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมกันนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ผู้แทนกรมชลประทานได้กราบบังคมทูลรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อสนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้กับโรงเรียนฯ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาตามพระราชดำริฯ ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นายศุภรัชต์ อินทราวุธ ผู้แทนสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

...ให้กรมชลประทาน สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาหาแนวทางในการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยเหมือง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านห้วยเหมือง รวมทั้งบ้านเรือนของราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียง...

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะแบกงาม หมู่ที่ ๗ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ทรงเปิดผ้าแพรคลุมป้ายโรงเรียน และทรงเปิด ***"อาคารสุวรรณ ตันตระเธียร"*** ซึ่งเป็นอาคารเรียนหลังใหม่ ๒ ชั้น ๖ ห้องเรียน ใต้ถุนโล่ง สร้างขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๙ โดยเงินบริจาคของนางสุวรรณ ตันตระเธียร ผู้อุปถัมภ์โรงเรียน รวมทั้งปรับปรุงอาคารประกอบและโครงสร้างพื้นฐาน

โอกาสนี้ ทรงติดตามผลการเรียนการสอนของโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ทอดพระเนตรโครงการเกษตร ขยายผลสู่ชุมชนที่ให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในการส่งเสริมให้ครัวเรือนปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลานิลแดงในบ่อดิน เลี้ยงไก่ไข่และไก่พื้นเมือง รวมถึงการปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายของหน้าดินและจัดทำป้ายจำแนกชื่อและชนิดของพันธุ์พืชในโรงเรียน ทอดพระเนตรโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งมีการปลูกพืชผักสวนครัวแบบเกษตรอินทรีย์สำหรับนำไปประกอบเป็นอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนเพื่อให้ได้รับสารอาหารครบทั้ง ๕ หมู่ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการนำไปประกอบเป็นอาชีพให้กับเด็กนักเรียน พร้อมกันนี้ พระราชทานสิ่งของแก่ ผู้แทนผู้ดูแลเด็กและผู้แทนเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตะแบกงามที่ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๖ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยเรียนของเด็กในพื้นที่ตำบลปากทรงซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ห่างไกล ปัจจุบันมีเด็ก ๑๓ คน มีการพัฒนาการที่ดีทุกคน ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์และหน่วยทันตกรรมพระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ให้ขยายผลการเลี้ยงเป็ดไข่ที่เลี้ยงได้ดีในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านกอเตย หมู่ที่ ๑๑ ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอื่น ๆ ในเขตความรับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑

๒. ความชื้นของดินบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะแบกงามค่อนข้างสูง ดังนั้น ในการปลูกพืชให้ทำแคร่ยกพื้นให้สูงขึ้นก่อน แล้วจึงนำดินใส่ลงในแคร่เพื่อทำการเพาะปลูกต่อไป

๓. เนื่องจากพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะแบกงามมีฝนตกชุก ให้จัดหาตุ่มน้ำเพื่อเก็บกักน้ำฝนไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๔ หมู่ที่ ๔ บ้านปายสองแง่ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทรงตัดแถบแพรเปิดป้าย ***"ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๔"*** ทอดพระเนตรห้องเรียน การเรียนการสอน กิจกรรมห้องสมุด ห้องพยาบาล และกิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

โอกาสนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. กรณีเด็กนักเรียนที่มีอายุเกินเกณฑ์ ให้สนับสนุนด้านการศึกษา โดยส่งเสริมให้ได้รับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

๒. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานมาเรียนที่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๑๔

๓. ด้านระบบสาธารณูปโภค ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้า ในลักษณะโครงการไฟฟ้าแลกป่า และให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาสร้างถนนตามความเหมาะสม โดยไม่เป็นการบุกรุกทำลายป่า

๔. ด้านแหล่งน้ำ ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกันจัดหาน้ำสนับสนุนการอุปโภคบริโภค ให้แก่ศูนย์การเรียนและราษฎรบ้านปายสองแง่ โดยการจัดทำฝายต้นน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำและถังเก็บน้ำ โดยพระราชทานคำแนะนำเพิ่มเติมให้ใช้รางเก็บน้ำฝนจากอาคารเรียน เพื่อให้ครู นักเรียนของศูนย์การเรียนและราษฎรใกล้เคียงได้มีน้ำสำหรับใช้อุปโภคบริโภคต่อไป

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพลเอกอรชุน พิบูลนครินทร์ หมู่ที่ ๙ บ้านลุกข้าวหลาม ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทรงตัดแถบแพรเปิดป้าย ***"ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพลเอกอรชุน พิบูลนครินทร์"*** เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ พลเอกอรชุน พิบูลนครินทร์ ทรงรับฟังรายงาน

ความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาเรื่องสัญชาติของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ และการจัดทำระบบขั้นบันไดดินเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอน

โอกาสนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกันพิจารณาแนวทางจัดหาน้ำให้แก่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพลเอกอรชุน พิบูลนครินทร์ และราษฎรบ้านลุกข้าวหลาม

๒. ให้กรมชลประทานพิจารณาบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อให้ราษฎรได้ทำการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนฤดูฝนและฤดูน้ำหลากในพื้นที่ภาคกลาง

๓. ให้กรมป่าไม้ ปลูกต้นก่อในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นแหล่งอาหารและไม้สำหรับสร้างที่อยู่อาศัย และให้หาตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารในโครงการสร้างป่าสร้างรายได้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองคาย

วันอังคารที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและทอดพระเนตรผลการดำเนินงานโรงเรียนบ้านโคกสว่าง ตำบลหนองแสง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ทรงเปิดอาคารเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายโดยสาธุคุณนีดานซิงห์-เกเซอร์กอร์ และนายชนะ-นายจันทรซิงห์ รัตนโกวิท

โอกาสนี้ ทรงปลูกต้นพยุง จำนวน ๑ ต้น และทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอน ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด กิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงเป็ดเทศ การเลี้ยงปลา และกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนบ้านนามั่ง ตำบลบ้านยวด อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ทอดพระเนตรกิจกรรมด้านการศึกษา ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และห้องเรียนรู้ การฝึกทักษะการอาชีพ เช่น การตัดผม การเสริมสวย

โอกาสนี้ ทรงปลูกต้นมะม่วงแก้ว จำนวน ๑ ต้น

ต่อมา เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ฐานการเรียนรู้เรื่องพืช เช่น ผักไฮโดรโปนิกส์ และการเลี้ยงปลาในนาข้าว

ในการนี้ เสด็จฯ ไปยังอาคารวัฒนธรรม ทอดพระเนตรการทอเสื่อ การทอผ้า และการจักสาน พร้อมกันนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน หน่วยทันตกรรมพระราชทาน และราษฎร

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนอาโอยาม่า ๒ ตำบลด่านศรีสุข อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ทอดพระเนตรกิจกรรมด้านการศึกษาและการเรียนการสอน ซึ่งนำเอาธรรมะเข้ามาบูรณาการกับการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและมีสมาธิในการเรียน

ในการนี้ เสด็จฯ ไปอาคารสานฝัน ทอดพระเนตรการสอนระดับชั้นอนุบาลวิทยาศาสตร์น้อย กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ โดยมีการตั้งเป็นชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน

ต่อมา เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมด้านการเกษตร และความก้าวหน้าโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมยุวเกษตร และการเลี้ยงสุกรขุนและสุกรพื้นเมือง นอกจากนี้ ทอดพระเนตรโครงการอาชีวะพัฒนา เช่น ช่างยนต์พื้นฐาน ช่างไฟฟ้า และโครงการน้ำดื่มสำหรับนักเรียนแบบ RO ทอดพระเนตรการเรียนการสอนห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

โอกาสนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการและทรงรับฟังบรรยายสรุปการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากการเก็บเกี่ยวเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ การดำเนินกิจกรรมของศูนย์สาธิตการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การดำเนินงานโครงการสวนผลไม้ภาคใต้ตามพระราชดำริ และการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างแก้มลิงวัดพระฉาย ขุดสระเก็บน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ จัดทำระบบระบายน้ำในพื้นที่สวนไม้ผลภาคใต้ และขุดสระเก็บน้ำอินทนิล รวมทั้งการจัดทำอาคารระบายน้ำในที่ต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำโดยรอบพื้นที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กรมชลประทานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. ในการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำทรายทองมายังอ่างเก็บน้ำคลองโบด

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเกี่ยวข้าวโดยประทับรถพระที่นั่งเกี่ยวนวดข้าวในแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๕ ทอดพระเนตรการสาธิตการใช้เครื่องอัดฟางข้าว และทรงเยี่ยมราษฎร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามโครงการศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ ตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ในการนี้ ดร. สุวิทย์ ชัยเกียรติยศ อธิบดีกรมวิชาการเกษตรได้กราบบังคมทูลรายงานเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีหัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกราบบังคมทูลรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่ดำเนินการ ประกอบด้วย

จุดที่ ๑ เทคโนโลยีการผลิตลำไย ซึ่งจะถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลลำไย เพื่อให้สามารถมีผลผลิตนอกฤดูได้ อาทิ การบริหารจัดการในการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ การให้ปุ๋ย และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

จุดที่ ๒ กิจกรรมด้านปศุสัตว์ มีการสาธิตการเลี้ยงสุกร เป็ด และไก่ แบบปศุสัตว์อินทรีย์ ที่จะมีการปล่อยเลี้ยงอิสระในพื้นที่คอก ให้พืชผักแทนอาหารเม็ด ทำให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรง

จุดที่ ๓ การปลูกเงาะที่มีคุณภาพและส่งเสริมการเลี้ยงชันโรง ได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเงาะคุณภาพในช่วงนอกฤดูการผลิตด้วยการตัดแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งสร้างใบใหม่ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงชันโรงหรือผึ้งจิ๋วซึ่งไม่มีเหล็กในอย่างถูกวิธี เพื่อช่วยในการผสมเกสรและเก็บน้ำหวานนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สร้างรายได้

จุดที่ ๔ การปรับปรุงบำรุงดินตื้นในพื้นที่โครงการ มีการปลูกหญ้าแฝกเพื่อช่วยเพิ่มความชื้นให้แก่ดิน การสาธิตการผลิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรได้ รวมถึงมีความปลอดภัยต่อสุขภาพและไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

จุดที่ ๕ การอนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์โบราณ มีแปลงปลูกเพื่ออนุรักษ์ จำวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกบ ก้านยาว ทองย้อย และเบ็ดเตล็ด รวม ๑๖ สายพันธุ์

โอกาสนี้ ทรงปลูกทุเรียนพันธุ์พวงมณี ซึ่งเป็นทุเรียนพันธุ์โบราณซึ่งพบมากที่จังหวัดจันทบุรี และพระราชทานพันธุ์ทุเรียนจากการวิจัยของกรมวิชาการเกษตรแก่เกษตรกร จำนวน ๙ ราย

จุดที่ ๖ การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่โครงการ โดยกรมชลประทานได้มีการจัดทำแก้มลิงและเพิ่มความจุของสระน้ำเป็น ๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร

โอกาสนี้ ทรงปล่อยพันธุ์ปลาไทย ๙ ชนิด ๆ ละ ๙ ตัว อาทิ ปลาตะเพียนทอง ปลาตะเพียนขาว ปลาสวาย ปลากาดำ และปลาพลวง เป็นต้น

ในการนี้ ทรงฉายพระรูปร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานของศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ

“ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งป่าและดิน”

เรียบเรียงโดย กองประชาสัมพันธ์

นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในชื่อชุด ***“ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งป่าและดิน”*** เป็นการนำเสนอการจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ครั้งที่ ๓ โดยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของทั้งสองพระองค์ ด้านการพัฒนาพื้นที่ป่าและด้านการปรับปรุงคุณภาพดินเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ เข้าใจ และสามารถน้อมนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

เหมาะสม อีกทั้งยังประโยชน์แก่ราษฎรของพระองค์ ให้มีความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงน้อมนำพระราชกรณียกิจไปดำเนินตามรอยพระยุคลบาทของล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ เพื่อเป็นการสืบสาน รักษา และขยายผลต่อยอดต่อไป

สำหรับบริเวณการจัดแสดงนิทรรศการครั้งนี้ประกอบด้วยพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้านป่าและดิน พระองค์ทรงเป็นปราชญ์ด้านป่าและดิน ได้พระราชทานแนวพระราชดำริในเรื่องของการปลูกป่า อาทิ การปลูกป่าในใจคน การฟื้นฟูสภาพป่าด้วยวัฏจักรธรรมชาติ การปลูกป่าทดแทน การปลูกป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง ป่าพรุ และป่าชายเลน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมแล้วจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่วนเรื่องดินนั้น พระองค์ได้พระราชทานแนวพระราชดำริในเรื่องของการศึกษาการป้องกันดินถล่ม การแกล้งดินเพื่อให้ดินมีคุณภาพสามารถทำการเกษตรได้จนเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

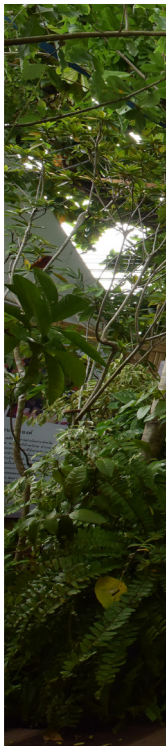

ดวงใจราษฎร์
ประชาชนแห่งป่าและดิน

ป่ารักษ์น้ำ
การปลูกป่าในใจคน
การฟื้นฟูสภาพป่า
ด้วยวัฏจักรธรรมชาติ
การปลูกป่าทดแทน
การปลูกป่า ๓ อย่าง
ประโยชน์ ๙ อย่าง
ตัวอย่างผลสำเร็จ :
ตัวอย่างผลสำเร็จ :
ตัวอย่างผลสำเร็จ :
ตัวอย่างผลสำเร็จ :

พระราชาแห่งการอนุรักษ์
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ปราชญ์แห่งป่า
"...อาจมีบางคนข้าใจว่า ทำไมจึงสนใจเรื่องของประทานหรือเรื่องป่าไม้ จำได้เมื่ออาทุ ๑๐ ขวบ ที่โรงเรียนมีครูคนหนึ่ง ซึ่งเดี๋ยวนี้ตายไปแล้ว สอนเรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องการอนุรักษ์ดิน แล้วให้เขียนว่า ภูเขาต้องมีป่าไม้ อย่างนั้นเมื่อฝนลงมาแล้วจะชะดินลงมาเร็ว ทำให้ไหลตามน้ำไป ไปทำความเสียหาย ดินหมดจากภูเขาเพราะไหลตามสายน้ำไป ก็เป็นหลักของป่าไม้ เรื่องการอนุรักษ์ดิน และเป็นหลักของของประทานที่ว่า ถ้าเราไม่รักษาป่าไม้ข้างบน จะทำให้เดือดร้อนตลอด ตั้งแต่ดินภูเขาจะหมดไปกระทั่งการที่จะมีตะกอนลงมาในเขื่อน มีตะกอนลงมาในแม่น้ำ ทำให้น้ำท่วม นี่นะ เรียนมาตั้งแต่ ๑๐ ขวบ..."
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒

โครงการศึกษาการป้องกันดินถล่ม
จากสถานการณ์ดินถล่มที่นับจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชกระแสรับสั่งกับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาว่า ควรมีการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ โดยใช้หญ้าแฝกปลูกร่วมกับไม้โตเร็ว ไม้เศรษฐกิจต่างๆ สำนักงาน กปร. จึงได้สนองพระราชดำริโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้
ในปี ๒๕๕๐ โครงการศึกษาป้องกันดินถล่ม จำนวน ๓ แห่ง ดังนี้
๑. ในพื้นที่ตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์
๒. ในพื้นที่ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
๓. ในพื้นที่ตำบลหน้าเขา อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่
๑. การศึกษาวิจัยควรทำเพื่อการฟื้นฟูมากกว่าการป้องกัน โดยมีการปลูกป่าร่วมกับปลูกหญ้าแฝก ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้
๑.๑ พื้นที่ป่า ได้แก่ ป่าเปิด ที่ถูกทำลาย ภูเขาหัวโล้น
๑.๒ พื้นที่การเกษตร
๑.๓ พื้นที่ที่เกิดผลกับดินถล่มแล้ว (land slides)
๒. ศึกษาการปลูกหญ้าแฝกร่วมกับพืชอื่นๆ ที่มีระบบรากยึดดินและดูดน้ำได้ดี และเป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน
๓. แนวทางในการฟื้นฟู และป้องกันดินถล่ม ได้แก่
๓.๑ ฟื้นฟูป่า ปลูกป่า หญ้าแฝก และพืชอื่นๆ เพื่อยึดเกาะและชะลอการไหลของน้ำ รวมถึงมาตรการจัดการป่าชุมชน
๓.๒ ชะลอและเบี่ยงทิศทางไหลของน้ำ โดยมีสิ่งกีดขวางไหลของน้ำ ดูแลพื้นที่ป่าต้นน้ำ ที่เป็นแหล่งกำเนิดของน้ำให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งปรับปรุงการระบายน้ำให้ไม่ขังและสะดวก เพื่อชลอการไหลของน้ำ ให้ดูดไปกักเก็บไว้ใต้ดินมากขึ้น ที่เป็นแนวเกษตร ไม่ให้ปลูกขึ้นที่ลึกจนทำให้หรือเกิดแรงดันน้ำใต้ดินมากเกินไป ที่เป็นแนวเขาหรือภูเขาที่ลึกชันมาก ให้ดูไปกักเก็บน้ำ ที่เป็นที่ลึกเกิน ให้ดูหญ้าแฝกอยู่ทำลายกันพืชชนิดนี้ เพื่อที่ลดระดับ ชะลอความเร็ว ก่อนที่จะไปทำความเสียหายยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป
๓.๓ ระบบเตือนภัย ต้องมีความแม่นยำ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนภัยเกิดขึ้น และลดความเสียหายต่อชีวิตและชุมชน

ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลต่าง ๆ มากมาย อาทิ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ องค์กร IECA (The International Erosion Control Association) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนสากล ดำเนินการในการสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์และป้องกันการพังทลายของดิน ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The International Erosion Control Association's International Merit Award อีกทั้งสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (The International Union of Soil Sciences) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ด้านดินเพื่อมนุษยธรรม (The humanitarian Soil Scientist) สดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และองค์การสหประชาชาติกำหนดวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็น ***"วันดินโลก"*** (World Soil Day)

นอกจากนี้ ในบริเวณนิทรรศการยังจัดแสดงพื้นที่ ***"พระราชาแห่งการอนุรักษ์"*** แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม การฟื้นฟูสภาพป่า ทำอย่างไรให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน รวมทั้งการจัดแสดงการจำลองลักษณะดินในพื้นที่ต่าง ๆ หญ้าแฝกกับการพัฒนาทรัพยากรดินและน้ำ แบบจำลองชั้นกำเนิดดิน ชุดวิเคราะห์ดินภาคสนาม และกิจกรรมการทำหน้าตัดดินจำลอง โดยเริ่มจัดแสดงให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมตั้งแต่วันที่ ๘ กันยายน - ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น.- ๒๐.๐๐ น. ณ บริเวณพระลานพระราชวังดุสิต

ดวงใจราษฎร์
ปราชญ์แห่งป่าและดิน

คู่มือการใช้
ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม
(LDD Test Kit)
"ดิน"
ชุดวิเคราะห์ P
ชุดวิเคราะห์ K

คุณค่า...
ของป่าต้นน้ำ

"ทรงสถิตในดวงใจราษฎร์"

บทความโดย นายวิโรจน์ เทียมเมือง
อดีตเจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษาอาวุโส สำนักงาน กปร.

หนึ่งในพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ยังคงประทับแน่นในความทรงจำถึงน้ำพระราชหฤทัยและพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย เมื่อครั้งโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเยี่ยมราษฎรและทรงทราบถึงปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรที่ได้รับในหลายพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานสนองพระราชดำริ หนึ่งในภารกิจสำคัญที่ยังความปลื้มปีติให้กับสำนักงาน กปร. คือ การได้บันทึกภาพของเหล่าช่างภาพที่เฝ้าฯ รับเสด็จในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศ เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรที่งดงามให้ประชาชนรับทราบ

หนึ่งในความภาคภูมิใจของผม...

"ตั้งแต่เด็กรู้เพียงว่า พระเจ้าอยู่หัวเปรียบเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เทิดทูนมาตลอด ต่อมา เมื่อได้มีโอกาสทำงานที่สำนักงาน กปร. ในฐานะช่างภาพ เพื่อสนองงานตามพระราชดำริ จึงได้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีความห่วงใยราษฎรเป็นอย่างมาก ทรงงานหนักเพื่อให้ราษฎรพ้นจากความยากจนเดือดร้อน และเมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยเสด็จพระบรมชนกนาถ ไปในพื้นที่ต่าง ๆ ก็ทรงงานหนักเช่นกัน พระองค์ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยประชาชนอย่างแท้จริง"

"กว่าหลายพันโครงการฯ ที่ได้บันทึกภาพของล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ประชาชนนั้น ได้สร้างความปีติในหัวใจประชาชนและจะน้อมนำหลักคำสอนของทั้งสองพระองค์มาปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป"

ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

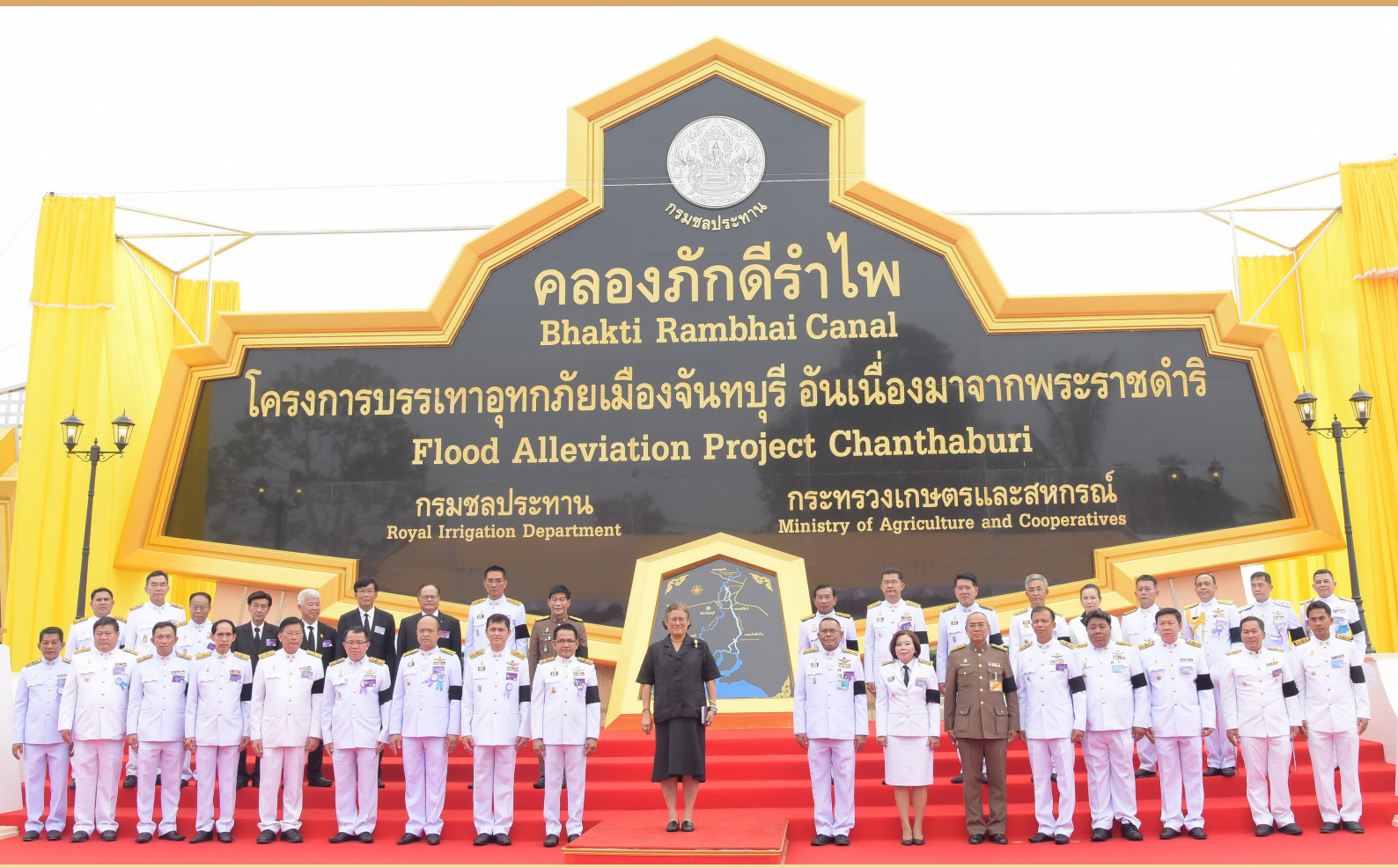

เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดคลองภักดีรำไพ ในโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ร้อยเรื่องโครงการ

"คลองภักดีรำไพ" ใน...โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Bhakti Rambhai Canal; Flood Alleviation Project Chanthaburi)

วันที่ชาวจันทบุรีได้รับการบรรเทาผลกระทบจากอุทกภัย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

เรียบเรียงโดย นางสาววนิดา สราธิคุณ
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

จันทบุรี จังหวัดชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของไทย มีสภาพภูมิประเทศทางด้านเหนือเป็นพื้นที่ราบสูงและเทือกเขาที่มีความลาดเอียงลดหลั่นไปทางตอนใต้ จนถึงพื้นที่ราบแคบ ๆ บริเวณชายฝั่งทะเล จากสถิติข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยาพบว่า จันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณฝนตกมากที่สุดเป็นอันดับสามของประเทศไทย รองจากจังหวัดระนองและตราด คือ มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๓,๕๐๖ มิลลิเมตรต่อปี รวมถึงมีจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยต่อปีมากถึง ๑๖๙ วัน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ที่สำคัญ คือ ทุเรียน เงาะ มังคุด และลำไย รวมถึงพริกไทย อีกทั้งมีการประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลักที่สำคัญรองลงมาด้วย

เกี่ยวกับโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริกับคณะมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ณ วังไกลกังวล สรุปความได้ว่า

"จังหวัดจันทบุรีประสบปัญหาอุทกภัยเนื่องจากมีถนน ๓ สาย ขวางกั้นเส้นทางน้ำ วิธีแก้ไข คือ ต้องไปสำรวจดูว่า น้ำผันมาจากทางไหน แล้วหาช่องระบายน้ำให้สอดคล้องกัน"

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริกับนายสุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการบริหารสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปบางส่วนได้ ดังนี้

"...พื้นที่จังหวัดจันทบุรี ระยอง และชลบุรี เป็นที่เป็นเขาอยู่ใกล้ชายหาด ฝนก็พอ แต่การจัดเก็บทำได้ยาก เนื่องจากพื้นที่จากเขาที่ลาดลงมาถึงชายฝั่งนั้น ทำให้น้ำไหลเร็ว เก็บไว้ลำบาก น้ำมานองท่วมตามแนวถนน หากช่วงฤดูฝนระบายน้ำทิ้งทะเล แก้ปัญหาน้ำท่วมก็จะขาดน้ำในฤดูแล้ง..."

ทรงรับสั่ง *"ให้ศึกษาหาแนวทางแก้ไขจัดการน้ำให้พอดี"* และทรงย้ำเรื่อง *"การประสานความร่วมมือกัน"*

วันเวลาในอดีตของชาวจันทบุรี ก่อนมีการดำเนินโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี เป็นช่วงเวลาที่ต่างต้องร่วมเผชิญปัญหาอุทกภัยในช่วงฤดูฝนอยู่เสมอ ดังเช่น อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมืองจันทบุรี ในปี ๒๕๔๙ ครอบคลุมพื้นที่ ๓ อำเภอ และ ๑ กิ่งอำเภอ เนื่องจากเกิดฝนตกหนัก วัดปริมาณน้ำฝนได้ราว ๓๐๐ มิลลิเมตรต่อวัน เป็นระยะเวลานานติดต่อกันหลายวัน ซึ่งได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและราชการอย่างมาก มีประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนมากถึง ๘๕,๐๐๐ คน รวม ๒๐,๐๐๐ ครัวเรือน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ ๒,๑๑๘.๖๗ ล้านบาท

ในปี ๒๕๕๒ ปีแห่งการเริ่มต้นดำเนินโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี โดยกรมชลประทานและสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ประสานจัดทำโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยในระยะแรก กรมชลประทานได้ขุดลอกแม่น้ำจันทบุรีและลำคลองธรรมชาติต่าง ๆ ของจังหวัดจันทบุรี ในระยะต่อมาจึงได้มีการศึกษา ออกแบบ และขุดคลองผันน้ำ (ต่อมาคือ คลองภักดีรำไพ) พร้อมก่อสร้างประตูระบายน้ำและอาคารประกอบ ระยะทางรวม ๑๑.๖๖๑ กิโลเมตร และลึก ๔.๕๐ – ๕ เมตร เพื่อให้สามารถผันน้ำที่มีปริมาณสูงกว่า ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ซึ่งเป็นศักยภาพในการรองรับน้ำได้สูงสุดของแม่น้ำจันทบุรีเมื่อไหลผ่านพื้นที่เมืองจันทบุรีก่อนลงสู่ทะเล โดยคลองผันน้ำสามารถช่วยในการระบายน้ำของพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น ๓๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที กล่าวได้ว่าโครงการประตูระบายน้ำคลองภักดีรำไพเป็นส่วนสำคัญในโครงการบรรเทาอุภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของชาวจันทบุรีได้อย่างแท้จริง

เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานชื่อคลองผันน้ำนี้ว่า *“คลองภักดีรำไพ”* อันมีความหมายว่า คลองที่แสดงความจงรักในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชการที่ ๗ และ *“Bhakti Rambhai Canal ; Flood Alleviation Project Chanthaburi”*

ประโยชน์สุขแห่งปวงประชา

คลองภักดีรำไพซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๙ ได้ทำหน้าที่หลายประการทั้งการระบายน้ำในช่วงฤดูฝน เพื่อช่วยลดผลกระทบจากอุกภัยให้แก่ชาวจันทบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อถึงช่วงฤดูแล้งยังเป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำรองเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรที่ปริมาณมากถึง ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และคลองภักดีรำไพยังสามารถช่วยผลักดันน้ำเค็มและรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ อีกทั้งได้กลายเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและจัดกิจกรรมสาธารณะที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากชาวจันทบุรีด้วย ในวันนี้ชาวจันทบุรีต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำคัญหลายโครงการให้กับประชาชนในพื้นที่แห่งนี้ อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ รวมถึงโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (และคลองภักดีรำไพ) จึงทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจและความตั้งมั่นของชาวจันทบุรีที่จะตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ด้วยการร่วมมือร่วมใจรักษาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในบ้านของพวกเขาให้มีความรุ่งเรือง อีกทั้งเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างยั่งยืนสืบไป

รอยยิ้มของชาวจันทบุรีในวันนี้ เพราะทุกข์ที่บรรเทา โดยธรรมราชาผู้ทรงงานเพื่อทวยราษฎร์ของพระองค์ ตลอด ๗๐ ปี แห่งการครองราชย์ ธ จึงทรงสถิตกลางใจราษฎร์ มิรู้ลืม

กิจกรรมจุดเทียนรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ
"ชาวจันท์ผ่านพ้นภัย เพราะพระบารมีด้วยคลองนี้ที่พ่อสร้าง ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙"

โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ ตามพระราชดำริ *(แก้มลิง)*

เรียบเรียงโดย โครงการชลประทานชุมพร

๑. เรื่องเดิม หลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชุมพร เนื่องจากพายุโซนร้อนชีต้าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๐ แล้ว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวชุมพรเป็นล้นพ้น ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชวินิจฉัยว่ามีแนวทางที่จะสามารถแก้ไขปัญหาอุทกภัยได้สมบูรณ์แบบ โดยใช้แนวทางแก้มลิง และพระราชทานแนวทางแก้ไขไว้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาอุทกภัยของจังหวัดชุมพรว่า

"...เมื่อดูแผนที่ก็เห็นว่ามีที่แห่งหนึ่งที่ควรจะทำให้เป็นแก้มลิงได้ มีโดยธรรมชาติคือ มีหนองใหญ่ หนองใหญ่นั้นเป็นที่กว้างใหญ่สมชื่อ แต่ก็ไม่ใหญ่พอ เพราะมีการบุกรุกเข้าไปและตื้นเขิน..."

จังหวัดชุมพร จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริขึ้น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชกระแสรับสั่งให้ดำเนินการในพื้นที่ที่ทำความเดือดร้อนให้กับประชาชนน้อยที่สุด พร้อมกับให้ดำเนินการขุดคลองล้อมพื้นที่หนองน้ำให้เป็นคลองที่ไม่มีคันคลอง เพื่อที่น้ำจะได้ไหลบ่าเข้าพื้นที่ได้สะดวก ไม่ท่วมขังในพื้นที่การเกษตรของราษฎร

บริเวณหนองใหญ่ แก้มลิงเมืองชุมพร

พลับพลาที่ประทับ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
ใช้เป็นสถานที่ทรงงาน

ในการดำเนินงานโครงการฯ ดังกล่าว ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๔๑ เพื่อถวายเป็นราชสักการะ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมายุ ๗๑ พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยเมืองชุมพร ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับงานชลประทาน ๕ ข้อ คือ

๑. ให้พิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำปิดต้นคลองและปลายคลองที่ขุดในบริเวณหนองใหญ่ เพื่อเก็บน้ำไว้ให้ราษฎรใช้ทำการเกษตรในฤดูแล้ง

๒. ให้จัดตั้งสถานีวัดระดับน้ำเพิ่มเติม พร้อมระบบเตือนภัยที่บริเวณต้นน้ำคลองท่าแซะ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเร่งระบายน้ำออกจากหนองใหญ่ลงคลองระบายน้ำหัววัง-พนังตัก ทิ้งลงทะเลเป็นการล่วงหน้า จะทำให้หนองใหญ่สามารถรองรับน้ำที่ไหลหลากลงมาใหม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก การรับน้ำหลากลงหนองใหญ่ แล้วทยอยระบายทิ้งทะเล มีลักษณะเดียวกับลิงอมกล้วยไว้ที่กระพุ้งแก้มแล้วจึงค่อย ๆ กลืนกล้วยลงกระเพาะอาหาร

๓. ให้พิจารณาขุดคลองหรือวางท่อเชื่อมต่อระหว่างคลองท่าแซะกับต้นคลองละมุ เพื่อชักน้ำจากคลองท่าแซะลงหนองใหญ่ ให้ราษฎรบริเวณใกล้เคียงมีน้ำใช้ทำการเกษตร และอุปโภคบริโภค และในฤดูน้ำหลากสามารถช่วยผันน้ำบางส่วนจากคลองท่าแซะลงแก้มลิง "หนองใหญ่" เพื่อระบายทิ้งทะเลผ่านทางคลองระบายน้ำหัววัง-พนังตักได้อีกด้วย

๔. ให้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำที่บริเวณประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๑, ๒ และ ๓ เพื่อช่วยสูบน้ำออกจากหนองใหญ่ลงคลองระบายน้ำหัววัง-พนังตัก ทิ้งลงทะเลในช่วงฤดูน้ำหลาก ทำให้สามารถลดปริมาณน้ำในคลองท่าตะเภาที่ไหลผ่านตัวเมืองชุมพรลงได้ในระดับหนึ่ง

๕. ให้ศึกษาหาปริมาณน้ำท่าที่แน่นอนที่ไหลในคลองท่าตะเภา ณ บริเวณบ้านปากแพรก (ด้านท้ายคลองท่าแซะบรรจบกับคลองรับร่อ) ตำบลนากระตาม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดกับเมืองชุมพร

๒. ที่ตั้ง พื้นที่หนองใหญ่ อยู่ในเขตตำบลบางลึก อำเภอเมืองชุมพร รับน้ำจากคลองต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณหนองใหญ่ เช่น คลองละมุ ซึ่งรับน้ำจากคลองท่าแซะ คลองขี้นาค (ต้นคลองอยู่ในเขตตำบลนากระตาม อำเภอท่าแซะ) และคลองกรูด (ต้นคลองอยู่ในเขตตำบลสะพลี อำเภอปะทิว)

๓. วัตถุประสงค์ การพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ให้เป็นแก้มลิงธรรมชาตินั้น มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้ คือ

๓.๑ เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในเมืองชุมพร

๓.๒ เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำรองสำหรับการเกษตรกรรมและผลิตน้ำประปาสำหรับชุมชน

๓.๓ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่หนองน้ำสาธารณะ

๓.๔ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๔. ลักษณะการดำเนินงานโครงการ / แผนงานต่าง ๆ ที่ผ่านมา - ปัจจุบัน

รูปที่ ๑

รูปที่ ๒

รูปที่ ๓

๔.๑ ***ขุดคลองล้อมรอบหนองน้ำ*** ระยะทาง ๒,๕๒๘ เมตร ท้องคลองกว้าง ๖.๐๐ เมตร ลึก ๒.๕๐ – ๓.๐๐ เมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๑ ตามรูปที่ ๑

๔.๒ ***ขุดลอกคูริมคลองชลประทาน*** ระยะทาง ๕๐๐ เมตร ท้องคลองกว้าง ๖.๐๐ เมตร ลึก ๒.๕๐ – ๓.๐๐ เมตร ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๑ ตามรูปที่ ๒

๔.๓ ***ขุดคลองระบายน้ำจากสระเก็บน้ำท่าดินแดงมายังคลองล้อมรอบหนองน้ำ*** ระยะทาง ๔๔๕ เมตร ท้องคลองกว้างประมาณ ๖.๐๐ เมตร ลึก ๒.๕๐ – ๓.๐๐ เมตร ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๑ ตามรูปที่ ๓

๔.๔ ***ก่อสร้างประตูระบายน้ำบนคันคลองหัววัง - พนังตัก*** ขนาดท่อ ๑.๐๐x๒๐.๐๐ เมตร ๓ แถว จำนวน ๓ แห่ง เพื่อใช้เป็นอาคารควบคุมการเก็บกักและระบายน้ำ ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๑ โดยให้ชื่อว่าประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๑, ๒ และ ๓

ประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๒

ประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๑

ประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๓

รูปที่ ๔

รูปที่ ๕

รูปที่ ๖

๔.๕ ***ขุดสระเก็บน้ำท่าดินแดง*** เพื่อให้ราษฎรที่อยู่บริเวณรอบเขตหนองใหญ่ตอนบนได้มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง ตามรูปที่ ๔

๔.๖ ***ขุดลอกคลองท่าดินแดงตอนบน*** ยาว ๑,๔๐๐ เมตร ท้องคลองกว้าง ๒๐.๐๐ เมตร ลึก ๔.๐๐ เมตร ตามรูปที่ ๕

๔.๗ ***ขุดลอกคลองกรูด*** ยาว ๑๐,๐๐๐ เมตร ท้องคลองกว้าง ๖.๐๐ เมตร ลึกเฉลี่ย ๔.๐๐ เมตร ตามรูปที่ ๖

๔.๘ ***ขุดลอกคลองขี้นาค*** ยาว ๖,๖๐๐ เมตร ท้องคลองกว้าง ๖.๐๐ เมตร ลึกเฉลี่ย ๔.๐๐ เมตร ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๔๓-๒๕๔๔ ตามรูปที่ ๗-๘

๔.๙ ***ปรับปรุงทางระบายน้ำล้นฉุกเฉิน*** ยาว ๒๕๐ เมตร กม. ๖+๖๕๐ ของคันกั้นน้ำฝั่งซ้ายคลองหัววัง-พนังตัก เพื่อรับน้ำส่วนเกินจากหนองใหญ่ ระบายลงคลองหัววัง-พนังตัก ให้ไหลออกทะเลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ตามรูปที่ ๙

รูปที่ ๗

รูปที่ ๘

รูปที่ ๙

๔.๑๐ ***ขุดลอกคลองเชื่อมคลองละมุกับคลองท่าแซะ*** เพื่อช่วยผันน้ำจากคลองท่าแซะลงสู่หนองใหญ่ ยาว ๙,๙๐๐ เมตร ท้องคลองกว้าง ๖.๐๐ เมตร ลึกเฉลี่ย ๔.๐๐ เมตร ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๔๓-๒๕๔๗ ตามรูปที่ ๑๐

รูปที่ ๑๐

๔.๑๑ ***ขุดลอกหนองใหญ่*** พื้นที่ ๒๐๐ ไร่ เพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำจาก ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็น ๓ ล้านลูกบาศก์เมตรดำเนินการเมื่อปี ๒๕๔๔-๒๕๔๖ ตามรูปที่ ๑๑-๑๓

รูปที่ ๑๑

รูปที่ ๑๒

รูปที่ ๑๓

๔.๑๒ ***ปรับปรุงพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่*** แบ่งเป็น ๔ งาน คือ

๔.๑๒.๑ งานป้องกันการกัดเซาะและอาคารระบายน้ำคลองละมุ ใช้งบประมาณจากสำนักงาน กปร. ดำเนินการในปี ๒๕๔๖ ดังนี้

- อาคารป้องกันการกัดเซาะ กม.๐+๔๐๐ ลักษณะงานเป็นหินใหญ่บรรจุกล่องตาข่าย ด้านซ้ายยาว ๘๐ เมตร ด้านขวายาว ๑๐๐ เมตร
- อาคารป้องกันการกัดเซาะ กม.๐+๖๖๐ ลักษณะงานเป็นหินใหญ่บรรจุกล่องตาข่าย ด้านเหนือน้ำยาว ๑๐ เมตร ด้านท้ายน้ำยาว ๔๐ เมตร บริเวณสะพานยาว ๑๒ เมตร ตามรูปที่ ๑๔
- อาคารป้องกันการกัดเซาะ กม.๑+๑๕๐ ลักษณะงานเป็นหินใหญ่บรรจุกล่องตาข่ายป้องกันการกัดเซาะ ด้านเหนือน้ำ ๓๐ เมตร ด้านท้ายน้ำ ๓๐ เมตร
- อาคารป้องกันการกัดเซาะ กม.๑+๖๖๐ ลักษณะงานเป็นหินใหญ่บรรจุกล่องตาข่ายด้านเหนือน้ำ ๔๐ เมตร ด้านท้ายน้ำ ๓๐ เมตร
- อาคารระบายน้ำคลองละมุ เป็นท่อระบายน้ำขนาด ๒.๐๐x๒.๐๐x๑๒.๐๐ เมตร จำนวน ๓ ช่อง ตามรูปที่ ๑๕

รูปที่ ๑๔

รูปที่ ๑๕

๔.๑๒.๒ งานท่อระบายน้ำหนองใหญ่ ขนาด ๒.๐๐x๒.๐๐x๒.๐๐ เมตร จำนวน ๓ แถว ดำเนินการปี ๒๕๔๖ เพื่อช่วยระบายน้ำจากหนองใหญ่ลงคลองหัววัง-พนังตัก และระบายออกสู่ทะเลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ตามรูปที่ ๑๖

รูปที่ ๑๖

๕. โครงการชลประทานชุมพร พิจารณาจัดแผนงานสนับสนุนยุทธศาสตร์จังหวัดด้านการท่องเที่ยวตามที่โครงการชลประทานชุมพรเสนอผ่านคณะทำงาน ดังนี้

๕.๑ ***ขุดลอกหนองใหญ่ทางช้าง***

๕.๒ ***ขุดลอกคลองหัววัง-พนังตัก*** บริเวณหน้าศาลาที่ประทับ เพื่อสนับสนุนการแข่งขันเรือประเพณี

๕.๓ ***ขุดคูรอบหนองใหญ่ตอนบน*** บริเวณพื้นที่น้ำท่วมเพื่อเป็นขอบเขตหนองและป้องกันการบุกรุก ยาวประมาณ ๕,๐๐๐ เมตร

๕.๔ ***ปลูกหญ้าแฝกบริเวณตลิ่งรอบหนองใหญ่*** เพื่อป้องกันการกัดเซาะและการพังทะลายของดินริมตลิ่ง

๖. การบริหารจัดการน้ำ

๖.๑ ***ระบบการทำงานของแก้มลิงหนองใหญ่*** หนองใหญ่มีพื้นที่รับน้ำฝนประมาณ ๑๐๒ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยคลองสาขาคือ คลองกรูด คลองขี้นาค และคลองละมุ สามารถเก็บกักน้ำสูงสุดได้ถึงระดับ +๔.๘๓๐ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) ซึ่งเป็นระดับเก็บกักสูงสุดที่ทำให้ปริมาณความจุของหนองใหญ่เป็น ๓ ล้านลูกบาศก์เมตร หากปริมาณน้ำมีมากเกินกว่าระดับเก็บกักก็จะระบายออกจากหนองใหญ่ทางช่องระบายน้ำฉุกเฉินเข้าสู่คลองหัววัง-พนังตัก

หลักการทำงานของแก้มลิงหนองใหญ่คือ รับน้ำจากคลองสาขามาเก็บไว้ในหนองใหญ่แล้วค่อย ๆ ระบายโดยประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๑, ๒ และ ๓ ท่อระบายน้ำหนองใหญ่เข้าสู่คลองหัววัง-พนังตัก เพื่อระบายน้ำออกสู่ทะเลต่อไป

๖.๒ *การจัดการน้ำแก้มลิงหนองใหญ่*

การพร่องน้ำเพื่อเตรียมรับน้ำ เมื่อมีปริมาณฝนตกในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าแซะและอำเภอปะทิว หรือปริมาณฝนตกวัดได้ในพื้นที่ลุ่มน้ำรับร่อเกิน ๑๒๕ มิลลิเมตร ภายใน ๑ วัน จะทำการเปิดประตูระบายน้ำหัววังและประตูระบายน้ำพนังตักเพื่อระบายน้ำในคลองหัววัง-พนังตักออกสู่ทะเล

การเก็บกักและระบายน้ำ เมื่อปริมาณน้ำด้านเหนือประตูระบายน้ำหัววังถึงระดับ +๔.๐๐๐ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) จะทำการเปิดประตูระบายน้ำหัววังให้น้ำระบายเข้าคลองหัววัง-พนังตักและระบายน้ำออกทางประตูระบายน้ำพนังตักสู่ทะเล โดยจะเปิดประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์และท่อระบายน้ำหนองใหญ่ให้น้ำส่วนหนึ่งเข้าไปเก็บกักไว้ในหนองใหญ่

๖.๓ *แผนการบริหารจัดการน้ำ*

การพร่องน้ำเพื่อเตรียมรับน้ำ เมื่อปริมาณฝนตกในพื้นที่ลุ่มน้ำเกิน ๑๒๕ มิลลิลิตรต่อวัน และมีแนวโน้มจะตกติดต่อกันไปอีก ดำเนินการคือ

๖.๓.๑ เปิดประตูระบายน้ำหัววังและประตูระบายน้ำพนังตัก ระบายน้ำในคลองหัววัง-พนังตักออกสู่ทะเล

๖.๓.๒ เปิดประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๑, ๒ และ ๓ ระบายน้ำลงคลองหัววัง-พนังตัก

๖.๓.๓ เปิดท่อระบายน้ำหนองใหญ่ระบายน้ำลงคลองหัววัง-พนังตัก

การเก็บกักและระบายน้ำ เมื่อระดับน้ำเหนือประตูหัววัง เกิน +๔.๐๐๐ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) จะเปิดประตูระบายน้ำหัววัง ระบายน้ำเข้าคลองหัววัง-พนังตัก หากไม่มีน้ำไหลลงหนองใหญ่จากคลองสาขาและหนองใหญ่ไม่มีน้ำเก็บกักจะเปิดประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ นำน้ำเข้าไปเก็บกักไว้แล้วค่อย ๆ ปล่อยลงคลองหัววัง-พนังตักเมื่อน้ำลดอีกครั้งหนึ่ง

“ช่างสิบหมู่ ผู้รังสรรค์งานประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศ”

เรียบเรียงโดย กองประชาสัมพันธ์

เป็นโอกาสอันดีที่คณะบรรณาธิการวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ถึงความรู้สึกจากผู้ที่ได้ถวายงานประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศ ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ซึ่งช่างสิบหมู่ทุกคนล้วนสร้างสรรค์ผลงานด้วยแรงกายแรงใจ ให้ผลงานออกมาสมพระเกียรติ ทางคณะบรรณาธิการฯ ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิ *“ช่างสิบหมู่”* มาถ่ายทอดและบอกเล่าเรื่องราวมากมายให้ได้รับทราบถึงความเป็นมาและความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของงานพระราชพิธีฯ ในครั้งนี้

นายประสพสุข รัตน์ใหม่ ผู้อำนวยการกลุ่มประติมากรรม ได้เล่าว่า...

สำนักช่างสิบหมู่ได้รับมอบหมายจากกรมศิลปากรให้ออกแบบงานประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศกว่า ๖๐๐ ชิ้น เช่น พญาครุฑ พระพิฆเนก-พินาย พระนารายณ์ คชสีห์ ราชสีห์ สัตว์มงคลทั้ง ๔ ประกอบด้วย ช้าง ม้า วัว สิงห์ เป็นต้น ผลงานประติมากรรมล้วนแล้วมีความหมายลึกซึ้ง อาทิ

“ช้าง” ทิศเหนือสื่อถึงสมเด็จพระนางสิริมหามายา ก่อนที่จะประสูติพระพุทธเจ้าทรงพระสุบินนิมิตช้าง

“ม้า” ทิศตะวันตกเปรียบเสมือนเป็นพาหนะของเจ้าชายสิทธัตถะตอนเสด็จฯ ออกบวช

“วัว” ทิศใต้สื่อถึงเรื่องความอุดมสมบูรณ์

“สิงห์” ทิศตะวันออกสื่อถึงการแสดงธรรม

นายประสพสุข รัตน์ใหม่

โดยรอบเขาพระสุเมรุจะมีสระอโนดาต ป่าหิมพานต์ ซึ่งในแต่ละทิศจะเป็นครอบครัวของสัตว์แต่ละชนิด และจะมีสัตว์อื่น ๆ ผสมผสานอีกหลายชนิด ซึ่งจะออกแบบตามโบราณราชประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ ที่มีความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระนารายณ์ที่อวตารลงมาเพื่อปราบยุคเข็ญและให้ความสุขความสมบูรณ์กับมวลมนุษย์

การออกพระเมรุมาศคือ การจำลองเขาพระสุเมรุ ในคติความเชื่อเมื่อพระมหากษัตริย์เสด็จสวรรคตก็จะกลับไปสู่สรวงสวรรค์ เขาพระสุเมรุเป็นจุดส่วนกลางของจักรวาล ซึ่งแวดล้อมไปด้วยเขาสัตตบริภัณฑ์ทั้ง ๗ คือ เป็นที่อยู่ของมวลเทพเทวดาในแต่ละชั้น

การสร้างประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศ ช่างสิบหมู่ได้แบ่งหน้าที่ตามความถนัดและประสบการณ์ เช่น งานจิตรกรรมออกแบบภาพลายเส้น ประติมากรรมสเก็ตภาพ ๓ มิติ และได้รวบรวมรายชื่อของงานประติมากรรมที่ประดิษฐ์ติดตั้งบนฐานพระเมรุมาศมีอะไรบ้าง ก็จะแจกจ่ายงานให้ประติมากรนายช่างศิลปกรรม ตามลักษณะนิสัยและความถนัดของแต่ละบุคคล ผลงานจะทำออกมาได้ดี เช่น คนนิสัยชอบปั้นครุฑ ก็จะปั้นครุฑออกมาได้ดี ดูมีพลัง ผสมผสานกันระหว่างงานจิตรกรรมและงานภาพลายเส้น ในเรื่องของลวดลายการจัดภาพในบางชิ้นงานที่นำมาใช้ผสมผสานอย่างลงตัวและถ่ายทอดให้เป็นรูปธรรมอย่างสุดความสามารถ

สำหรับผู้ที่ออกแบบพระเมรุมาศคือ คุณก่อเกียรติ ทองผุด จะให้โจทย์การสร้างประติมากรรมมาออกแบบ และมีบางส่วนที่ให้จิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช้างสิบตระกูล ช่างสิบหมู่ได้ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่างเป็นผู้ดำเนินการปั้นจำนวน ๓๐ เชือก ส่วนประชาชนทั่วไปจะคัดเลือก แต่ก็ได้มีส่วนร่วมทุกคน เพราะทุกคนมีความตั้งใจที่จะทำให้ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันต่าง ๆ มาช่วยรังสรรค์ผลงาน การทำงานในครั้งนี้ ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ทำให้รู้จักกัน ช่วยเหลือกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ซึ่งมีเป้าหมายเดียวกันคือ ทำงานถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙

ประติมากรรมฯ ครั้งนี้ เป็นศิลปกรรมในยุคสมัยของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เป็นลักษณะงานร่วมสมัย มีความสมจริงลักษณะคล้ายกับคนเรื่องสรีระร่างกาย เรื่องโครงสร้างของกายวิภาค (Anatomy) มาเป็นส่วนกำหนดแม่พิมพ์ เมื่อได้ปั้นต้นแบบสมบูรณ์แล้วเสร็จ ก็จะมาดำเนินการทำแม่พิมพ์ยางหรือแม่พิมพ์ทุบ จากนั้น จะนำไปหล่อเรซินหรือไฟเบอร์กลาสให้ได้ตามรูปแบบที่กำหนด ปรับแต่งและลงสีรองพื้น แล้วส่งต่อให้งานจิตรกรรมดำเนินการเขียนสีให้สวยงามต่อไป

สำหรับความรู้สึกที่ได้ถวายงานในครั้งนี้...

"รู้สึกเป็นมงคลสำหรับชีวิตของช่างที่สร้างงานประติมากรรมถวายแด่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในวาระสุดท้าย เพื่อส่งเสด็จสู่สรวงสวรรค์ ทุกคนทำงานร่วมใจกันเป็นหนึ่งเดียว ทำงานโดยไม่มีข้อแม้ ทำงานให้ดีที่สุดเท่าที่ความสามารถที่มีในตอนนี้ ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ได้มาร่วมทำงานกัน ทำให้งานลุล่วงไปอย่างราบรื่นทุกคนทุกฝ่าย ผมให้ทำงานหมดถือว่าได้ทำงานถวายพ่อ พระองค์เปรียบเสมือน "พ่อ" แม้กระทั่งผู้สนับสนุนทางด้านอาหารถือว่าได้มีส่วนร่วม ได้เห็นถึงความรักความสามัคคี อย่างจิตรกรอยู่ที่ไหนระดมมากันหมด เราต้องทำให้ดีที่สุด ทำเต็มร้อย คำว่า "เหนื่อย" คงไม่มีใครบ่นว่าเหนื่อย เพราะพระองค์เหนื่อยกว่าเราเยอะ เหนื่อยมากว่า ๗๐ ปีแล้วที่พระองค์ทรงงาน"

นายเกียรติศักดิ์ สุวรรณพงศ์

นายเกียรติศักดิ์ สุวรรณพงศ์ จิตรกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานช่างสิบหมู่ ได้เล่าว่า... ฉากบังเพลิงจะมีด้านนอกและด้านใน ซึ่งด้านนอก ช่วงบนจะเป็นภาพเทวดา ส่วนด้านล่างจะเป็นภาพโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประตูระหว่างเสาบุษบกกลางของพระเมรุมาศ เรียกว่าฉากบังเพลิง เพราะเวลาถวายพระเพลิงจะปิดฉากนี้ เพราะว่าสมัยก่อนถวายพระเพลิงด้วยไม้ฟืน ฉากจะมีหน้าที่กั้นลมที่จะพัดเข้าไปและปิดบังไม่ให้คนภายนอกเห็นตอนพระราชทานเพลิงฯ

แนวเรื่องที่ใช้ในการเขียนฉากบังเพลิงด้านนอก มาจากผู้ออกแบบพระเมรุมาศโดยให้เขียนภาพเกี่ยวกับพระนารายณ์อวตารในปางต่าง ๆ ตามคติของไทย กษัตริย์เปรียบเสมือนองค์สมมุติเทวราชเป็นมหาเทพจุติลงมาเป็นกษัตริย์ คือ องค์พระนารายณ์ ผู้ออกแบบฉากบังเพลิงได้ออกแบบทิศละ ๒ ปาง ซ้าย–ขวาหันหน้าเข้าหากัน พระนารายณ์จาก ๑๐ ปาง ก็เลยนำมาเขียนเพียง ๘ ปาง ทิศละ ๒ ปาง ในความหมายของผู้ออกแบบเปรียบเสมือนว่าพระผู้ทรงประทับอยู่ ณ จุดศูนย์กลางขององค์พระเมรุมาศ ก็เป็นพระนารายณ์อีกปางหนึ่ง ที่เสร็จสิ้นภารกิจในการช่วยมนุษย์โลกกำลังจะเสด็จกลับสู่สรวงสวรรค์ โดยฉากบังเพลิงทั้ง ๔ ทิศ มีรายละเอียดดังนี้

ทิศเหนือ พระนารายณ์อวตาร**ปางที่ ๑ มัสยาอวตาร** (ปลากรายทอง) คู่กับ**ปางที่ ๒ กูรมาวตาร** (เต่า) ด้านข้างซ้าย–ขวา จะเป็นรูปเทวดาเหาะลงมา เป็นภาพเทพชุมนุม สื่อถึงว่าวัน เวลาที่ถวายพระเพลิง ฯ จะมีเหล่าเทวดาลงมารับพระองค์กลับสู่สรวงสวรรค์ สำหรับภาพโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านล่าง เป็นโครงการฯ เกี่ยวกับน้ำให้สัมพันธ์กัน จะมีฝายต้นน้ำที่เชียงใหม่ อ่างเก็บน้ำเขาเต่า เป็นต้น โดยเลือกให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค

ทิศตะวันอออก ปางที่ ๓ วราหาวตาร (หมูป่าเขี้ยวเพชร) เพื่อปราบหิรัญยักษ์ ซึ่งม้วนแผ่นดินไปซ่อนไว้ในทะเล พระนารายณ์ไปช่วยโดยอวตารเพื่อไปปราบ คู่กับ**ปางที่ ๔ นรสิงหาวตาร** (คนครึ่งสิงห์) ส่วนภาพซ้าย–ขวาเหมือนเดิมเป็นภาพทวยเทพลงมา ถ้าไปดูในรายละเอียดของบังสูรย์บังแทรกที่เทวดาถือคือ พระปรมาภิไธยย่อ *"ภปร."* สื่อว่ามารับในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระนารายณ์อวตารเป็นสัตว์ป่า หมูป่า สื่อถึงธรรมชาติผืนป่าผืนดิน โครงการฯ ด้านล่างจึงเกี่ยวกับหมวดดิน เช่น พระองค์ทรงแก้ปัญหาเรื่องดินเค็ม ดินทราย ดินดาน ดินพรุ เป็นต้น

ทิศใต้ ปางที่ ๖ ปรศุรามาวตาร พราหมณ์ชื่อราม ถือขวานเพชรไปปราบกษัตริย์อรชุน คู่กับ**ปางที่ ๗ รามาวตาร** พระนารายณ์อวตารเป็นพระรามในเรื่องรามเกียรติ์ปราบทศกัณฐ์ เรื่องจะเกี่ยวกับการสู้รบ สื่อถึงเรื่องไฟ ภาพโครงการฯ ด้านล่างจึงอยู่ในหมวดไฟ เป็นโครงการฯ เกี่ยวกับเรื่องพลังงานทดแทน ไบโอดีเซล ก๊าซชีวภาพ ถ่านอัดแท่ง โซล่าเซลล์ เป็นต้น

ทิศตะวันตก ปางที่ ๘ กฤษณาวตาร (พระกฤษณะ) ปางนี้มีความสำคัญคือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาทรงเจิมจรดปลายพู่กันกระบังหน้าของพระนารายณ์ ที่อยู่เหนือหน้าผากขึ้นไป เป็นสีเก้าสี เป็นสีนพเก้า อัญมณีเก้าอย่างที่เป็นมงคล เพชร ทับทิม บุษราคัม มรกต โกเมน นิล มุกดา เพทาย ไพฑูรย์ คู่กับ**ปางที่ ๑๐ กัลกยาวตาร** (กัลกี) เป็นปางแห่งอนาคต สื่อถึงพอหมดรัชกาลปัจจุบัน จะเข้าสู่แผ่นดินรัชกาลใหม่ แปลว่า พอหมดยุคปัจจุบันก็ไม่ต้องเป็นห่วงกังวล จะมีบุรุษผู้มีบุญญาธิการขี่ม้าขาวมาคอยดูแลต่อ ส่วนปางที่ไม่ได้นำมาใช้คือ **ปางที่ ๕ วามนาวตาร** (พราหมณ์แคระตัวเตี้ย) และ**ปางที่ ๙ พุทธาวตาร** (พระพุทธเจ้า) ตามคติพราหมณ์ ถือว่าเทพเจ้ายิ่งใหญ่กว่าของพุทธ พระพุทธเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของเทพเจ้าของพราหมณ์ เลยไม่นำมาใช้

การลงสีจะให้สีเหลืองเป็นสีหลัก เพราะสีเหลืองเป็นสีประจำวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ (วันจันทร์) เรื่องสีจะให้สัมพันธ์กันกับพระองค์ ในเรื่องรูปแบบของงานศิลปกรรมพระเมรุมาศฉากบังเพลิงในหลวงรัชกาลที่ ๙ เป็นแบบร่วมสมัย เขียนตามแนวพระราชดำริตามที่พระองค์ได้พระราชทานตอนที่ไปเขียนภาพในพระบรมมหาราชวัง ทรงชี้แนะให้เขียนใบหน้าคนให้เป็นไปตามกายวิภาคและให้รู้ว่าเป็นใครด้วยยิ่งดี มีมิติ มีแสงเงา กล้ามเนื้อ เสมือนจริง น้ำหนักแค่สองมิติครึ่ง ไม่ถึงสามมิติ เป็นจิตรกรรมไทยแบบดั้งเดิมผสมกับจิตรกรรมแบบตะวันตกให้มีความพิเศษขึ้นเพื่อสื่อถึงงานจิตรกรรมสมัยรัชกาลที่ ๙

สำหรับฉากบังเพลิงที่อยู่ด้านในคือ ด้านที่หันเข้าหาพระบรมโกศ คนข้างนอกจะได้เห็นน้อยเพราะในพระราชพิธีฯ จะปิดฉาก ภาพที่อยู่หลังฉากบังเพลิงอยากจะสื่อถึงบรรยากาศของสรวงสวรรค์ โดยให้นำดอกไม้สวรรค์มาออกแบบ เราก็มาค้นว่าดอกไม้สวรรค์มีดอกอะไรบ้างที่อยู่ในคติ ตำนาน วรรณคดีต่าง ๆ ในพุทธประวัติ คือ

๑. ดอกมณฑาทิพย์ หรือมณฑาสวรรค์ ที่เป็นต้นสีทองซ้าย–ขวา แต่ที่เป็นเฟื่องห้อย ๆ เรียกว่าเฟื่องอุบะ คือนำดอกมณฑาทิพย์มาออกแบบ

๒. ดอกบัวสวรรค์ ด้านบนจะขึ้นจากเมฆ ด้านล่างจะขึ้นจากน้ำ สื่อถึงสวรรค์ชั้นที่สูงขึ้นไป ดอกบัวสวรรค์จะกล่าวถึงสวรรค์ชั้นดุสิต ชั้นที่พระศรีอริยเมตไตรยบำเพ็ญบารมีอยู่ก่อนที่จะมาจุติบนโลกมนุษย์และท่านจะนั่งตรัสรู้บนดอกมณฑาทิพย์

๓. ดอกปาริชาติ คือ ดอกไม้ที่ปรากฏอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ดอกไม้จะมีเลข ๙ แอบซ่อนไว้ในดอกไม้บางดอก สื่อไปถึงคราวที่พระองค์เสด็จสวรรคตและทรงกลับสู่สรวงสวรรค์

สำหรับสีที่เลือกใช้จะมี ๒ สี คือ

๑. สีแดงส้มหรือสีแสด ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ สื่อถึงวันสวรรคต (วันพฤหัสบดี) ด้านล่างเป็นดอกบัวสวรรค์และในน้ำจะมีปลานิล เป็นปลาที่พระองค์ทรงเลี้ยง จะแทรกพันธุ์ข้าวพระองค์ทรงทำแปลงนาทดลองในสวนจิตรลดา มาแทรกให้อยู่กับบัว นอกจากนั้น ต้นหญ้าแฝกแทรกไว้ด้านหลังเป็นต้นหญ้าในระยะไกลและมีหยดน้ำเหมือนฝน สื่อถึงฝนหลวงที่พระองค์พระราชทานเริ่มต้น มีนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร สื่อถึงพระราชธิดาของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ถ้าสังเกต นกบางตัวจะนั่งร้องไห้มีอยู่ ๙ ตัว สื่อถึงความอาลัยสะเทือนใจที่ประชาชนมีต่อพระองค์ในการถวายพระเพลิงฯ และพญานาค สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำในฉากบังเพลิงพญานาคจะขดตัวเป็นเลข ๘ และเลข ๙ หมายถึงพระชนมายุพระองค์ นี่คือส่วนต่าง ๆ ที่จะเอามาสอดแทรกสื่อถึงในหลวงรัชกาลที่ ๙ และภายในอักษรย่อ *"ภปร."* จะมีดอกดาวเรืองอยู่ภายใน

๒. สีชมพู ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก สื่อถึงสีที่พระองค์โปรด บางคราวเห็นพระองค์ทรงฉลองพระองค์สีชมพู เพื่อถ่ายทอดฉากบังเพลิงทิศเหนือกับใต้มาผูกเรียงร้อยกัน ภายในอักษรย่อ *"ภปร."* ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเป็นดอกราชพฤกษ์ ดอกไม้ที่อยู่ภายในอักษร *"ภปร."* ทั้งหมดของฉากบังเพลิงด้านในสื่อถึงดอกไม้สีเหลือง อีกนัยหนึ่งก็สื่อถึงประชาชนชาวไทยทั้งชาติ ที่มีในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นประมุขเป็นพระมหากษัตริย์ จะสื่อและแฝงไว้ถ้านับนกในฉากบังเพลิงด้านในจะมีนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ๘๙ ตัว เป็นพระชนมายุของพระองค์ ด้านล่างจะมี ๘๘ ตัว ตัวที่ ๘๙ จะอยู่ทางด้านบนแอบร้องไห้อยู่ตัวเดียว สื่อถึงมีความสะเทือนใจมาก

สำหรับความรู้สึกที่ได้ถวายงานในครั้งนี้...

"เป็นความภาคภูมิใจแก่หน่วยงาน ตนเอง และวงศ์ตระกูล เพราะว่าเราเกิดมาในแผ่นดินของพระองค์ ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันก็ ๔๐ กว่าปี ซึ่งเห็นพระองค์ทรงงานตลอด ทรงงานหนัก ทรงทำทุกอย่างทุกเรื่อง ทรงมีพระราชอัจฉริยภาพหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นดนตรี กีฬา แม้กระทั่งด้านศิลปะ โครงการฯ ของพระองค์มีหลากหลาย ตั้งแต่บ้านนอกห่างไกลชนบทมาถึงในเมือง โครงการแก้ไขวิกฤติต่าง ๆ และยึดถือแนวพระราชดำริคำสอนของพระองค์นำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเพียร ความพอเพียง ปฏิบัติตามและนึกถึงพระองค์ตลอด การถวายงานครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งที่สำคัญที่สุดของชีวิต จึงแสดงถ่ายทอดออกมาอย่างสุดฝีมือ และถือได้ว่าในชาตินี้ เกิดมาคุ้มค่าแล้วที่ได้ถวายงานพระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รัก"

การสร้างประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศ ***"ช่างสิบหมู่"*** ทุกท่านล้วนมีความตั้งใจที่จะถวายงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในงานพระราชพิธีฯ ครั้งนี้

นายนุเมธา สุขธรณ์

นายนุเมธา สุขธรณ์ นายช่างศิลปกรรมอาวุโส (หัวหน้ากลุ่มงานแม่พิมพ์) มีหน้าที่ในการทำพิมพ์ การกลึง การไส การออกแบบ และการประกอบต้นแบบ ทำหน้าที่หลังจากประติมากรปั้นรูปแล้วเสร็จ ทางกลุ่มงานแม่พิมพ์จะเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับการหล่อต้นแบบ

สำหรับความรู้สึกที่ได้ถวายงานในครั้งนี้...

"รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม ปลื้มปีติ ได้ทำงานถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่รักมาก ๆ คนที่อยากจะเข้ามาตรงนี้ บางท่านแม้จะไม่มีวิชาความรู้เกี่ยวกับงาน ก็ยังมาช่วยเป็นจิตอาสา เช่น หมอนวดภูมิปัญญาชาวบ้าน ยังมาบริการให้ช่าง เนื่องจากทราบว่าทำงานกันเหนื่อย เพราะทำงานทางด้านช่างไม่ได้ แต่ก็ช่วยทุ่มเทด้านอื่นให้เต็มที่ เพื่อช่วยเหลืออีกด้านหนึ่ง เราอยู่ตรงนี้ควรจะภูมิใจและทำงานให้เต็มที่ แม้งานจะหนักก็รับได้เสมอ เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด เท่าที่สุดความสามารถจะทำได้ ภูมิใจมาก เพราะว่าคนที่เข้ามาตรงนี้น้อยมากที่จะเข้ามาช่วยเหลืองานนี้ได้ แม้กระทั่งคนที่ไม่เป็นอะไรยังอยากเข้ามาช่วย แต่เมื่อรับหน้าที่ตรงนี้รู้สึกเป็นเกียรติสำหรับครอบครัวและวงศ์ตระกูล บุคคลที่จะเข้ามาทำงานตรงนี้อยู่ที่ความตั้งใจจริงถึงจะทำงานได้ แต่ถ้าคนไม่ตั้งใจจริงยากที่จะเข้าใจงานแต่ละชิ้น เพราะว่างานแต่ละชิ้นมีความยาก ถ้าไม่เข้าใจจริง ๆ จะไม่สามารถทำงานได้สำเร็จ เพราะอุปสรรคมีเยอะ ปัญหาและอุปสรรคแท้จริงคือความท้าทาย แต่ด้วยประสบการณ์สามารถทำให้ผ่านพ้น ทำงานอะไรก็แล้วแต่อยู่ที่ใจรักและใจต้องสู้ อยากให้ทุกคนที่ทำตรงนี้มีความตั้งใจเหมือนกับจิตอาสาที่เข้ามาช่วยเหลือ แม้ว่าไม่มีวิชายังเข้ามาช่วยเหลือ และมีความตั้งใจเพื่อถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙"

นายสมชาย ศุภลักษณ์อำไพพร

นายสมชาย ศุภลักษณ์อำไพพร นายช่างศิลปกรรมอาวุโส ประธานฝ่ายพระโกศจันทน์และเครื่องประกอบพระเมรุมาศ มีหน้าที่ออกแบบพระโกศจันทน์ พระหีบจันทน์ ม่านพระเมรุมาศ ลายเสาพระเมรุมาศซึ่งเป็นลายดอกกระดาษ เสาหอเปลื้อง เสาซ่าง และรับผิดชอบดูแลเรื่องส่วนประกอบของรูปประติมากรรมส่วนเครื่องแต่งกาย สีสันเทพยดา สัตว์หิมพานต์ต่าง ๆ ที่ตั้งประดับอยู่รอบพระเมรุมาศ

สำหรับความรู้สึกที่ได้ถวายงานในครั้งนี้...

"ต้องทำให้ดีที่สุด จากประสบการณ์ในด้านฝีมือ ใช้ภูมิปัญญาที่สั่งสมมาทั้งหมดเพื่อทำถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙ ให้พระโกศจันทน์และพระหีบจันทน์สวยที่สุด สมพระเกียรติที่สุด จะต้องใช้ความรู้ทั้งหมดทำถวายเป็นเครื่องราชสักการะครั้งสุดท้ายที่ถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙"

ตลอดระยะเวลาการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ทางคณะบรรณาธิการฯ ขอขอบคุณ ***"ช่างสิบหมู่"*** ที่ได้สละเวลาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในแขนงงานประติมากรรมประกอบพระเมรุมาศและเล่าถึงความซาบซึ้งใจในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ***"พระผู้เป็นดวงใจไทยทั้งราษฎร์"***

1 กินนร
ท่อนวงเป็นบุษย์ ท่อนล่างเป็นนก (เพศผู้)
3 เทรา
ตัวน้ำตัวคนงาม มีรา มีราพาดบนบ่าทั้ง มีพานดอกบัวทั้ง
5 กินรี
ท่อนวงเป็นบุษย์ ท่อนล่างเป็นนก (เพศเมีย)
7 พญานาค
ผู้ใหญ่ ในนครเมืองทวาร ผู้ยกใหญ่ทั้งหลาย
2 กินรี
ท่อนวงเป็นบุษย์ ท่อนล่างเป็นนก (เพศเมีย)
4 กินนร
ท่อนวงเป็นบุษย์ ท่อนล่างเป็นนก (เพศผู้)
6 กินนร
ท่อนวงเป็นบุษย์ ท่อนล่างเป็นนก (เพศผู้)
8 นรสิงห์
ท่อนวงเป็นบุษย์, ท่อนล่างหัวสิงห์ ขาและลำตัวเป็นคนเกี่ยวน้ำ

โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เรียบเรียงโดย นางสาวศศิธร อิ่มเนย
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

อำเภอหาดใหญ่...เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ชื่อว่าเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ ตั้งอยู่ในที่ลุ่ม มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะ พื้นที่ลาดเทจากทิศใต้สู่ทิศเหนือ และเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา บริเวณตอนปลายของลุ่มน้ำจะเป็นที่ราบลุ่มแผ่กว้างก่อนถึงทะเลสาบสงขลา โดยมีคลองอู่ตะเภาเป็นคลองระบายน้ำหลักเพียงสายเดียว

คลองอู่ตะเภา เป็นคลองธรรมชาติไหลจากทิศใต้สู่ทิศเหนือ โดยมีจุดเริ่มจากชายแดนไทย-มาเลเซีย ไปสิ้นสุดที่ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง บริเวณบ้านท่าเมรุ อำเภอบางกล่ำ และบ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่ ลำคลองสามารถรับน้ำได้เพียง ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่ลุ่มน้ำเกิน ๑๒๐ มิลลิเมตร เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง น้ำจะเคลื่อนตัวจากพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนเข้าสู่เทศบาลนครหาดใหญ่ และทำให้เกิดสภาพน้ำล้นตลิ่งคลองอู่ตะเภาบริเวณเทศบาลนครหาดใหญ่ เช่นที่เคยเกิดขึ้นเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๑ เกิดฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน น้ำเอ่อล้นคลองอู่ตะเภา ทำให้เกิดอุทกภัยอย่างรุนแรง สร้างความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูก บ้านเรือน ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรพื้นที่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียง ประเมินมูลค่าความเสียหายกว่า ๔ พันล้านบาท

น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ปี ๒๕๓๑

พระราชดำริ...จุดเริ่มต้นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมหาดใหญ่

เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสต่อนายจริย์ ตุลยานนท์ นายสุเมธ ตันติเวชกุล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา ให้พิจารณาดำเนินการแก้ไขและบรรเทาอุทกภัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความว่า

"การแก้ไขและบรรเทาอุทกภัยด้วยวิธีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่คลองอู่ตะเภาหรือตามลำน้ำสาขา เพื่อสกัดกั้นน้ำจำนวนมากไม่ให้ไหลมายังเมืองหาดใหญ่นั้น คงไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะไม่มีทำเลที่เหมาะสมในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ดังกล่าวได้เลย ดังนั้น การแก้ไขและบรรเทาน้ำท่วมที่ควรพิจารณาดำเนินการ น่าจะได้แก่การขุดคลองระบายน้ำขนาดใหญ่ ให้ทำหน้าที่แบ่งน้ำจากคลองอู่ตะเภาหรือช่วยรับน้ำที่ไหลลงมาท่วมตัวอำเภอหาดใหญ่ให้ระบายลงสู่ทะเลสาบสงขลาโดยเร็ว นอกจากนั้น หากต้องการที่จะป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ธุรกิจให้ได้ผลโดยสมบูรณ์แล้ว หลังจากที่ก่อสร้างคลองระบายน้ำเสร็จ ก็ควรพิจารณาสร้างคันกั้นน้ำรอบบริเวณพื้นที่ดังกล่าว พร้อมกับติดตั้งระบบสูบน้ำออกจากพื้นที่ไม่ให้ท่วมขังตามความจำเป็น ทั้งนี้ ให้พิจารณาร่วมกับระบบของผังเมืองให้มีความสอดคล้องและได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย"

ปี ๒๕๓๒ กรมชลประทาน ได้ดำเนินการขุดลอกคลองธรรมชาติ จำนวน ๔ สาย ระยะทางรวม ๔๖.๙๐๐ กิโลเมตร เพื่อให้สามารถระบายน้ำได้เร็วขึ้น ประกอบด้วย คลองอู่ตะเภา ความยาว ๑๙.๐๐๐ กิโลเมตร คลองอู่ตะเภา แยก ๑ ความยาว ๕.๙๐๐ กิโลเมตร คลองอู่ตะเภา แยก ๒ ความยาว ๕.๕๐๐ กิโลเมตร และคลองท่าช้าง-บางกล่ำ ความยาว ๑๖.๕๐๐ กิโลเมตร

ฝันร้ายของชาวหาดใหญ่ น้ำท่วมซ้ำรอยอีกครั้ง...ทุกข์ซ้ำกรรมซัด

ต่อมา ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ เกิดฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน คลองระบายน้ำธรรมชาติที่กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดลอกไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ ไม่สามารถรองรับปริมาณน้ำได้ ทำให้เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมครั้งร้ายแรงที่สุดบริเวณเทศบาลนครหาดใหญ่ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ ๑๔,๐๐๐ ล้านบาท ส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจและสังคมของภาคใต้ตอนล่าง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสต่อคณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๓ เกี่ยวกับอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา สรุปความว่า

"ที่หาดใหญ่ ที่น้ำท่วมอย่างมากมายเช่นนี้ ท่านผู้ที่อยู่ในท้องที่ก็ได้เห็นด้วยตาของตนเอง แต่ว่าไม่ทันรู้ว่ามันมาอย่างไร ถ้าถามผู้อยู่ที่หาดใหญ่เองทั้งประชาชน ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและพลเรือน ว่าน้ำนั่นมาอย่างไร สักแปดสิบเปอร์เซ็นต์จะไม่ทราบ แม้แต่ผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในทางอุทกศาสตร์ หรือในทางชลประทานก็ไม่ทราบ ความจริง ก่อนที่เกิดเรื่องอย่างนี้ได้เคยไปที่หาดใหญ่แล้ว และเคยไปชี้ว่าควรที่จะทำอะไร แต่ไม่ได้ทำ หรือทำแล้ว ก็ได้สร้างอะไรอื่น ๆ ขึ้นมาขวางกิจการที่จะป้องกัน หรือทำให้ไม่เกิดอุทกภัยเช่นนี้ ถ้าไปดูท่านผู้ที่อยู่แถวนั้น และจะกลับบ้าน หรือกลับไปในที่ที่ไปปฏิบัติได้ ให้ไปดูทางด้านตะวันตกของเมือง มีถนน แต่ว่าถนนนั้นพยายามทำขึ้นมาแล้วเป็นคล้าย ๆ พนังกั้นน้ำมิให้น้ำเข้าไปในเมือง ก็ไม่ได้ทำ หรือทำแล้วก็ไม่ได้รักษา ทางทิศเหนือ หรือทางตะวันตกเฉียงเหนือ มีถนนที่กำลังสร้าง หรือสร้างใหม่ ๆ กั้นน้ำเป็นเหมือนเขื่อน มิให้น้ำออกจากตัวเมืองได้ จึงทำให้น้ำท่วมในตัวเมืองถึง ๒ เมตร ๓ เมตร ทีแรกได้ยินข่าวว่า น้ำท่วม ๒ เมตร ๓ เมตร ไม่เชื่อ ฟังวิทยุ ดูในหนังสือพิมพ์ว่า ทำไมน้ำจะท่วมได้ ๒ เมตร ๓ เมตร ก็เป็นความจริงว่าท่วม ท่วมรถยนต์ไม่เห็นเลย ท่วมไปหมด คนที่อยู่บ้านชั้นเดียว ก็ต้องปีนขึ้นไปบนหลังคา อันนี้เป็นความจริง แต่ว่าถ้าหากทำอย่างที่ว่า ซึ่งบอกให้ทำมาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว ทำพนังหรือคันและไม่ทำถนนที่กั้นน้ำเป็นเขื่อน ก็จะทำให้ตัวเมืองหาดใหญ่ไม่เป็นอ่างเก็บน้ำที่แปลก โดยมากก็ชอบทำเป็นอ่างเก็บน้ำเพื่อจะเก็บน้ำเอาไว้ใช้ แต่นี่มาทำอ่างเก็บน้ำเอาไว้จม"

จากพระราชดำริมาสู่มติคณะรัฐมนตรี

หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ปี ๒๕๔๓ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้น้อมนำแนวพระราชดำริในการบรรเทาอุทกภัยไปทบทวน และจัดทำแนวทางการแก้ไขและบรรเทาอุทกภัยแบบเบ็ดเสร็จ โดยคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓ เห็นชอบในหลักการตามแผนการปฏิบัติการโครงการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบอุทกภัยในส่วนของโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยในปี ๒๕๔๔ กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดคลองระบายน้ำเพิ่มอีก จำนวน ๓ สาย ที่สำคัญได้แก่ คลองระบายน้ำสายที่ ๑ (ร.๑) ซึ่งเป็นคลองระบายน้ำสายหลักในการผันน้ำจากคลองอู่ตะเภาอ้อมเมืองหาดใหญ่ลงสู่ทะเลสาบสงขลาโดยตรง ความยาว ๒๑.๓๔๓ กิโลเมตร สามารถระบายน้ำได้ ๔๖๕ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

คลองระบายน้ำ ร.๑

นอกจากขุดลอกคลองระบายน้ำสายที่ ๑ (ร.๑) แล้ว ยังมีการดำเนินการขุดลอกคลองระบายน้ำ ร.๓, ร.๔, ร.๕ และ ร.๖ และขุดลอกคลองระบายน้ำ ๑ซ – ร.๑ ,๑ข – ๑ซ – ร.๑ พร้อมประตูระบายน้ำเพื่อบริหารจัดการน้ำให้สามารถระบายน้ำได้เร็วขึ้น โดยสามารถระบายน้ำได้รวม ๑,๐๗๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

หาดใหญ่พ้นภัยด้วยน้ำพระราชหฤทัย

เมื่อพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ปกปักษ์มาถึง หลังมีกระแสพระราชดำรัสให้แก้ไขปัญหาน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ตามมาด้วยโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปัญหาอุทกภัยของอำเภอหาดใหญ่ก็บรรเทาเบาบางลงไปเป็นอย่างมาก ทำให้รอดพ้นจากภัยน้ำท่วมมาได้ทุกครั้ง แม้แต่ในปีที่มีฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องในปี ๒๕๕๓ ซึ่งมีปริมาณน้ำเกินศักยภาพของคลองระบายน้ำทำให้น้ำเพิ่มระดับสูงขึ้นในตัวเมือง แต่น้ำก็ไหลลงสู่คลองระบายน้ำและไหลออกสู่ทะเลสาบสงขลากลับเข้าสู่ภาวะปกติได้ภายในเร็ววัน ทำให้ชาวอำเภอหาดใหญ่ ยกย่องว่าเมืองหาดใหญ่พ้นภัยด้วยน้ำพระราชหฤทัยจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทุกวันนี้ไม่ต้องกังวลกับน้ำท่วมเหมือนเมื่อก่อน

คลองระบายน้ำ ร.๑ (คลองภูมินาถดำริ)

และเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อคลองระบายน้ำสายที่ ๑ (ร.๑) โครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริว่า ***"คลองภูมินาถดำริ"*** มีความหมายคือ คลองระบายน้ำที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ขุดขึ้น ซึ่งคลองต่าง ๆ ที่ขุดขึ้นตามแนวพระราชดำริล้วนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากคลองเหล่านี้ มีผลโดยตรงต่อการบรรเทาสถานการณ์อุทกภัย เพราะหากวันนี้ไม่มีคลองระบายน้ำช่วยไว้อำเภอหาดใหญ่จะสูญเสียมากกว่านี้หลายเท่าตัว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวอำเภอหาดใหญ่ และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงอย่างอเนกอนันต์ และต่างโศกเศร้าเมื่อทราบข่าวการเสด็จสวรรคต พสกนิกรของพระองค์ท่านล้วนตั้งจิตปฏิญาณตน จะทำความดีถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่าน พระองค์จะสถิตอยู่ในใจของปวงชนชาวไทยไปตลอดชั่วกาลนาน...

"สถิตอยู่ในใจตราบนิรันดร์ น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้"

"หญ้าแฝก"
...ก้าวแรกสู่ความพอเพียง

เรียบเรียงโดย นางสาวผการัตน์ ศิริโภค
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์

"พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม" การดำรงชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ทุกคนคงเคยได้ยิน ได้เรียนกันมาทุกคนแล้ว แต่ก็ยังมีผู้คนมากมายที่หลงไปกับสังคมทุนนิยม ถูกบีบบังคับชี้นำโดยสภาพแวดล้อมรอบด้านให้สนองความต้องการอย่างเกินพอดี เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว มีน้อยใช้มาก นำพาปัญหาหนี้สินมาให้ปวดหัวร้อนใจไม่รู้จบ ถ้าพูดถึงบุคคลผู้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เริ่มจากการเป็นเกษตรกรธรรมดามีหนี้สิน จนกระทั่งวันหนึ่งได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับการส่งเสริมให้นำหญ้าแฝกมาปลูกในพื้นที่ดินดานที่พืชเจริญเติบโตได้ยาก ***"คุณลุงเขียน สร้อยสม"*** พบว่า พื้นดินที่ปลูกหญ้าแฝกกับพื้นดินที่ไม่ได้ปลูกหญ้าแฝกมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ด้วยประสิทธิภาพรากที่สามารถเจริญในแนวดิ่ง หยั่งลงไปในดินที่แข็งคล้ายปูนซีเมนต์ ทำให้การขุดบ่อน้ำเป็นไปอย่างราบรื่นและยังทำให้แปลงนาข้าวมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ๓๐% ซึ่งขณะนั้นเอง คุณลุงยังมีความรู้เรื่องหญ้าแฝกอย่างจำกัด ต่างจากทุกวันนี้ที่มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาเครือข่ายคนรักษ์แฝกระดับประเทศ ***"ปลูกข้าวยังไม่พอแดก ปลูกแฝกจะแดกอะไร"*** จะถูกนำกลับมาพูดถึงเสมอ เมื่อเริ่มส่งเสริมให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ใช้หญ้าแฝกในพื้นที่การเกษตร นอกจากเป็นประโยคคล้องจองแล้ว คุณลุงเขียนชี้แจงว่า ***"ที่บอกว่าปลูกแฝกแล้วกินไม่ได้ ก็เป็นเรื่องจริง แต่ประโยชน์ที่ได้จากแฝกนั้นมากมายมหาศาล คนที่ไม่รู้จริงก็พูดได้ ถ้าคนรู้จริงคงไม่กล้าพูดแบบนี้หรอก"***

ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี จากจุดเริ่มต้นตรงนั้น คุณลุงเขียนได้รับเอาความรู้ทุกอย่างมาลองประยุกต์ใช้ ทั้งการปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบไม้ผลเพื่อกักเก็บน้ำให้มีความชุ่มชื้นนานขึ้นและสร้างภูมิคุ้มกันโดยเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติต่าง ๆ เป็น ไม่ว่าจะเป็นการมีสระน้ำใหญ่ ๔ สระ ร่องสวน ๑๕ ร่อง เน้นให้มีน้ำใช้ในการทำเกษตรในหน้าแล้ง ทำการปลูกพืชอย่างหลากหลายกว่า ๓๐ ชนิด ในพื้นที่ ๒๐ ไร่ เมื่อฤดูน้ำหลากมาถึงยังมีต้นมะพร้าว ต้นกล้วยที่ยังอยู่รอดได้ คุณลุงเขียนฯ กล่าวว่า ***"น้ำไม่คอยเวลาเรา ภัยธรรมชาติก็ไม่คอยเวลาเรา แมลงก็เช่นกัน"*** ด้วยความรู้ที่มี จึงได้นำพืชสมุนไพรต้นหางไหลขาวมาใช้ในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยไม่พึ่งพาสารเคมีและประมาณตนโดยตัดสินใจไม่ทำฟาร์มปศุสัตว์เพราะประเมินแล้วว่าไม่สามารถดูแลได้ดีพอ ใช้เงินจากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นไปซื้อหาเอาได้

เมื่อถามถึงเคล็ดลับในการประสบความสำเร็จอย่างทุกวันนี้ คุณลุงเขียนฯ ตอบทันทีเลยว่า ***"ใจ"*** พร้อมขยายความว่า ใจเป็นสิ่งสำคัญ ใช้คำพูดเพื่อเป็นกำลังใจเท่านั้น ไม่ใช้คำพูดเพื่อกระทบจิตใจใคร ด้วยคุณลุงเขียนมีหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นในฐานะเกษตรกรต้นแบบ ซึ่งคุณลุงเขียนฯ ได้ให้นิยามความพอเพียงในแบบของคุณลุงคือ *"การละกิเลสกามและวัตถุกามให้ได้ กิเลสกามคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง วัตถุกามคือ ตัวที่เกิดการสัมผัสจากอายตนะภายในกับภายนอก ตาเห็นรูป, หูได้ยินเสียง, จมูกได้กลิ่น, ลิ้นได้รับรส และกายได้สัมผัส สำคัญที่ "ใจ" ถ้าเราหยุด "ใจ" ได้ ให้ "ใจ" ได้รู้จักความพอเพียง สิ่งที่เราได้สัมผัสก็สามารถหยุดได้ เท่ากับเราสามารถอุดรูรั่วในตัวเราได้"*

ปัจจุบันในวัย ๗๔ ปี คุณลุงเขียนฯ ยังสามารถเข้าสวนเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต ***"มะนาวแป้นพวง"*** จำนวน ๔๐๐ ต้น ได้ทุกวัน มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและทำหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้ในฐานะเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จต่อไป

การศึกษาดูงานของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตร *"พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียง"* (พพร.) รุ่นที่ ๖ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรียบเรียงโดย นางสมพร สุขประเสริฐ
กองพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับอาจารย์ประจำภาควิชาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร ***"พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"*** (พพร.) สำหรับบุคลากรภาครัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิหรือองค์กรไม่แสวงกำไร หรือสื่อมวลชน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริหรือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความคาดหวังว่าผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ นอกจากจะได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจจากวิทยากรในชั้นเรียนแล้ว ยังมีทัศนคติ โลกทัศน์ วิสัยทัศน์ ตลอดจนสมรรถนะที่จำเป็นอันเกิดจากการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นการรักษาและพัฒนามรดกทางภูมิปัญญาของไทยด้านศาสตร์การพัฒนาประเทศและเพื่อเทิดทูนพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์สืบไป

ในปี ๒๕๖๐ ได้จัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร ***"เสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"*** (พพร.) รุ่นที่ ๖ ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๒๖ พฤษภาคม - ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ วิธีการฝึกอบรมประกอบด้วยการบรรยาย การอภิปราย การศึกษาดูงาน และในระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้นำผู้เข้ารับการศึกษาอบรมฯ เดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๗ มิถุนายน 2560

เดินทางไปยังสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ บ้านขุนกลาง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นสถานีหลักในการศึกษาวิจัยไม้ดอกไม้ประดับเขตหนาวและไม้ผลเขตหนาวขนาดเล็ก รวมถึงการขยายพันธุ์ด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พืชผัก พืชไร่ ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านไม้ดอกและไม้ประดับที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งบนพื้นที่สูง โดยจัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๒๒ ซึ่งในอดีตวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขานั้นยากลำบากกว่าในปัจจุบันมากนัก แต่เดิมพืชที่เคยปลูกก็คือฝิ่น เนื่องจากเป็นพืชที่ทำรายได้ ส่วนพืชอื่น ๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด ก็ปลูกเพื่อกินและเลี้ยงสัตว์เท่านั้น อีกทั้งวิธีการในการปลูกพืชและการแผ้วถางป่าก็เป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง แต่ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกลและพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงทราบถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ เช่น การทำไร่เลื่อนลอย การปลูกฝิ่นและการตัดไม้ทำลายป่าที่จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น น้ำท่วมเมือง เมื่อไม่มีผืนป่าคอยอุ้มมวลน้ำจากธรรมชาติหรือปัญหายาเสพติดภายในประเทศ จึงทรงมีพระราชประสงค์ที่จะช่วยเหลือชาวเขาให้มีพื้นที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง ส่งเสริมการปลูกพืชแทนการปลูกฝิ่น ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านการเกษตรแผนใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น ปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของชาวเขาให้ดีขึ้น ตลอดจนป้องกันการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ

การดำเนินงานของสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ จะแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่หนึ่ง งานวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน งานวิจัยจำพวกไม้ดอกและไม้ประดับ มีทั้งการพัฒนาและรวบรวมสายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับเพื่อจำหน่ายเป็นไม้ตัดดอกและไม้ตัดใบ ประเภทผักก็มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์เพื่อให้ต้านทานโรค พืชไร่ก็มีการส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพันธุ์ข้าว งานไม้ผลมีการปรับปรุงเพื่อทดสอบสายพันธุ์ใหม่ให้ทนต่อการปลูกบนที่สูงของไทย และมีการส่งเสริมงานประมงบนที่สูง

ด้านที่สอง คือ การเป็นศูนย์การเรียนรู้การเกษตรบนพื้นที่สูง เพื่อส่งเสริมให้ผลงานวิจัยของสถานีเผยแพร่ไปยังชุมชนและผู้สนใจ โดยที่สถานีหลักมีการจัดแสดงรวบรวมพันธุ์ไม้บนที่สูง งานผลิตพืชและไม้กระถาง และงานวิจัยประมงบนพื้นที่สูง

ด้านที่สาม มีการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรชาวไทยภูเขาไปพร้อมกับการฟื้นฟูอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยมีการส่งเสริมปลูกพืชไร่ งานหัตถกรรม งานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ งานเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน งานฟื้นฟูและงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

คณะฯ ได้เยี่ยมชมกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการฯ ประกอบด้วยสวน ๘๐ พรรษา ศึกษาดูงานพรรณไม้ดอกเมืองหนาว โดยพรรณไม้ที่อยู่ในสวนเป็นการนำพรรณไม้ดอก ไม้ยืนต้น ที่ได้จากงานวิจัยของนักวิชาการ นำมาสาธิตในรูปแบบของการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม

โรงเรือนจัดแสดงพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ เช่น กล้วยไม้ ฟิวเชีย บิโกเนีย และสับปะรดประดับ ฯลฯ

โรงเพาะกล้า เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตผักและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตต้นกล้าที่ถูกต้องและเหมาะสมให้เกษตรกร เช่น เซเลอรี่ เฟนเนล มะเขือเทศ โครงการหลวง ซุกินี เคพกูสเบอรี่ เสาวรส ฯลฯ

โรงผลิตพืชไร้ดิน รวบรวมผักเมืองหนาวประเภทสลัด ปลูกโดยวิธีไร้ดิน เน้นผักสลัด ๕ ชนิด เช่น ผักกาดหวาน กรีนโอ๊ค เรดโอ๊ค บัตเตอร์เฮด ฟีลเลย์ไอซ์เบิร์ก เป็นต้น

โรงเรือนผลิตไม้กระถาง เช่น เฟิน กระถาง ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

วันที่ ๒๘ มิถุนายน 2560

ศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่สถานีเกษตรหลวงดอยอินทนนท์ ได้เข้าไปส่งเสริมให้ความความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกร ได้แก่ พื้นที่แปลงปลูกมะเขือเทศของนายเกษม ดิถีวนลัย แปลงปลูกกุหลาบของนายสุพจน์ สุริยะชัยพันธุ์ และแปลงปลูกพริกหวานของนางลัดดาวัลย์ แซ่วะ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาดูงานที่ ***"หน่วยวิจัยประมงพื้นที่สูงอินทนนท์"***

โดยมูลนิธิโครงการหลวงร่วมมือกับกรมประมงได้ดำเนินการทดลองเพาะเลี้ยงและส่งเสริมให้ชุมชนทำการประมงในพื้นที่สูง เนื่องจากภูมิประเทศแถบนี้เหมาะแก่การเพาะเลี้ยงปลาเรนโบว์เทราต์ ปลาสเตอร์เจียน กุ้งก้ามแดง และปูขน เพราะปลาต้องการน้ำเย็นที่ไหลอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นโอกาสที่ดีในการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่มีรายได้อีกทางหนึ่งนอกจากผลผลิตทางการเกษตร

วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ศึกษาดูงานกิจการโรงเพาะเห็ดหลินจือซึ่งเป็นแหล่งสาธิต อบรมให้ความรู้ และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ปลูกเป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรชาวดอย โดยเห็ดหลินจือ มีสรรพคุณทางยา สามารถรักษาโรคได้หลากหลาย แต่ไม่สามารถนำมาปรุงเป็นอาหารได้ เพราะตัวเห็ดมีความแข็ง ต้องนำไปอบแห้งและต้ม เป็นเครื่องดื่มสมุนไพร

หลังจากนั้น รับฟังการบรรยายสรุปประวัติความเป็นมาของศูนย์ฯ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๔ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับก่อสร้างศูนย์ฯ ตีนตก โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นศูนย์พัฒนา สาธิต และส่งเสริมการเพาะเห็ดหอม และการปลูกกาแฟเป็นอาชีพเสริมให้ราษฎรในพื้นที่นอกเหนือจากการปลูกเมี่ยง โดยการทดสอบและสาธิตการปลูกพืช การปลูกกาแฟได้ดำเนินการเพาะกล้าเตรียมรองรับให้เกษตรกรนำไปปลูกซ่อมแซมต้นเก่าและปลูกแปลงใหม่ เป็นการทำกาแฟอินทรีย์ งานไม้กระถาง เพาะไม้กระถางไว้จำหน่ายภายในศูนย์ฯ เช่น บิโกเนีย กล้วยไม้ ลิปสติก หน้าวัวกระถาง มังกรคาบแก้ว ปีกผีเสื้อ และไม้กระถางอื่น ๆ รวมทั้งวานิลลา

ปัจจุบันทางศูนย์ฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงโรงเรือนเดิมที่มีอยู่ ให้มีขนาดกว้างขึ้นเพื่อรองรับต้นกล้าพันธุ์ที่นำมาปลูกเพื่อสาธิตและขยายพันธุ์ให้เกษตรกร สามารถปลูกวานิลลาได้ทั้งหมด ๓๕๐ ต้น ภายในศูนย์ฯ รวมทั้งได้มีการสาธิตไม้ผลหลากหลายชนิด เช่น บ๊วย ลองกอง แก้วมังกร และเสาวรส นอกจากงานภาคเกษตรแล้ว ทางศูนย์ฯ ยังได้ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ หมอนใบชาให้แก่กลุ่มแม่บ้าน และได้นำสินค้าหัตถกรรมส่งให้แก่งานหัตถกรรมโครงการหลวงเพื่อจำหน่ายในงานต่าง ๆ

ช่วงบ่าย ศึกษาดูงานบ้านแม่กำปอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ อายุกว่า ๑๐๐ ปี อยู่ห่างจากศูนย์ฯ ๓ กิโลเมตร และมีบรรยากาศท่ามกลางขุนเขา ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ลำธารที่ไหลผ่านหมู่บ้านป่าไม้ล้อมรอบ รวมถึงสภาพอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี อาชีพของเกษตรกรคือปลูกเมี่ยงเป็นอาชีพหลักและทำสวนกาแฟพันธุ์อาราบิก้าเป็นพืชเสริม โดยกาแฟสำเร็จรูปของโครงการฯ จะใช้วัตถุดิบของหมู่บ้านนี้ นอกจากนี้บ้านแม่กำปองยังโดดเด่นด้านการท่องเที่ยว โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและศึกษาพืชพรรณธรรมชาติ

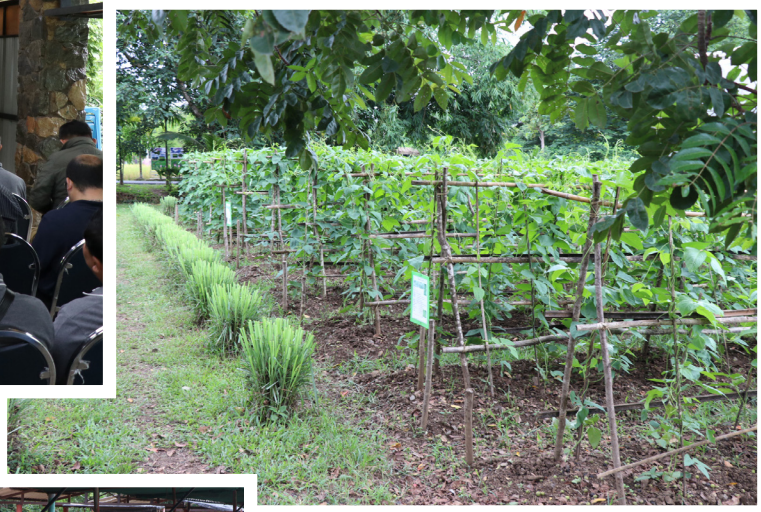

<u>วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐</u>

ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ ให้พิจารณาจัดตั้งขึ้นบริเวณป่าขุนแม่กวง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตพื้นที่โครงการประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษา ทดลอง และวิจัย เพื่อหารูปแบบการพัฒนาต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและเผยแพร่ให้ราษฎรนำไปปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะทำการศึกษาการพัฒนาป่าไม้พื้นที่ต้นน้ำลำธารให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์เป็นหลักต้นทาง ปลายทางเป็นการศึกษาการประมงตามอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรอย่างแท้จริง ผสมกับการศึกษาด้านการเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์และโคนม และด้านเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์ฯ ที่สมบูรณ์แบบ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรที่จะเข้ามาศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ แล้วนำไปใช้ปฏิบัติอย่างได้ผลต่อไป ดังมีพระราชดำริว่าให้ศูนย์ฯ ทำหน้าที่เสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตหรืออีกนัยหนึ่งเป็นสรุปผลของการพัฒนาที่ประชาชนจะเข้าไปเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้

คณะฯ ได้เยี่ยมชมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้แก่ ทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเดิมพื้นที่ของห้วยฮ่องไคร้เป็นป่าเสื่อมโทรมเพราะมีการลักลอบตัดไม้ของชาวบ้าน ทำให้เกิดความแห้งแล้งและเสื่อมโทรม ยอดเขาเต็มไปด้วยกรวดหิน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรในครั้งนั้น เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ พระองค์ได้มีพระราชดำรัสว่า ***"ถ้าสามารถพัฒนาป่าที่นี่ได้ก็สามารถพัฒนาป่าในทุกที่ได้"*** จนถึงวันนี้ต้นไม้ในพื้นที่นี้ล้วนเขียวชอุ่มชุ่มชื้น ไม่เหลือร่องรอยของความแห้งแล้งให้เห็นอีกต่อไป ตลอดสองข้างทางที่เดินไปนั้นเต็มไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ บางต้นติดป้ายชื่อของต้นไม้ บางต้นขึ้นเองตามธรรมชาติไม่มีป้ายติด ระหว่างทางจะมีฝายต้นน้ำเป็นจุด ๆ ซึ่งเมื่อยามฝนตกหนัก น้ำจะไหลแรง ฝายต้นน้ำนี่เองเป็นตัวช่วยชะลอความแรงของน้ำและน้ำบางส่วนจะถูกกักเอาไว้ ทำให้ดินบริเวณนั้นมีเวลาดูดซับน้ำไว้ได้มากขึ้น ความชุ่มชื้นก็จะกลับมา

ตลอดเวลาที่คณะฯ ได้เดินศึกษาทางเดินธรรมชาติแห่งนี้ ทุกคนพากันชี้ชวนให้ดูต้นไม้ต้นนั้นต้นนี้อย่างมีความสุข ถือเป็นความสุขที่ในวันข้างหน้าจะมีคนสืบทอดภูมิปัญญาในการรักษาป่าไม้เอาไว้ให้ลูกหลานรุ่นต่อไปได้ชื่นชมกันสืบไป

ต่อมา ได้ศึกษาดูงานที่ฟาร์มเลี้ยงแพะนม ซึ่งในการเลี้ยงแพะนม ได้มีการสอนให้เรียนรู้จริงและนำไปสร้างอาชีพให้กับตนเอง มีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ เช่น นมแพะสด ไอศกรีมนมแพะ ชีสนมแพะ โยเกิร์ตนมแพะ และสบู่นมแพะ เป็นต้น

หลังจากนั้น ได้ศึกษาดูงานที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ มีทั้งแปลงข้าว หญ้าแฝก สวนต้นฟักข้าว แปลงพืชสมุนไพร ผักสวนครัว บ่อเลี้ยงปลาทับทิม บ่อเลี้ยงกบ ฟาร์มสาธิตเลี้ยงไก่พันธุ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ช่วงบ่าย คณะฯ ได้เดินทางไปยังบ้านของนายสุจินต์ แสงแก้ว ที่บ้านเลขที่ ๑๐๑/๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ด้านการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบ ซึ่งเดิมนายสุจินต์ฯ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ประสบปัญหาต้นทุนในการดำเนินการเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับขาดทุนหรือบางครั้งได้ผลตอบแทนไม่มาก จึงจำเป็นต้องหาอาชีพใหม่และได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์ฯ จึงหาทางเลือกกิจกรรมเกษตรที่แตกต่างจากกิจกรรมเดิมมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ จึงได้วางแผนการผลิตและเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เป็นรุ่น ๆ มีผลผลิตที่ต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ โดยคำนึงถึงคุณภาพของลูกกบที่ผลิตได้ จึงแข็งแรงเจริญเติบโตได้ดี และสามารถดำเนินกิจกรรมควบคู่กับอาชีพหลัก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ต่อจากนั้น ได้เดินทางไปยังบ้านของนางวีรา จินะใจ ที่บ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ เดิมก่อนมาประกอบอาชีพทำเห็ด ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตไม่แน่นอน รายได้และรายจ่ายของครอบครัวไม่สมดุลจึงมีแนวคิดที่จะหาอาชีพใหม่ทดแทน จึงสนใจกิจกรรมเพาะเห็ดและสมัครเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฯ ด้วยความขยันมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพจนสามารถพึ่งตนเองได้และเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นจนสามารถดำเนินกิจกรรม รวมทั้งวางแผนการผลิตเห็ดอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกวันนี้สามารถผลิตเห็ดหลากหลายชนิดได้ตลอดปี สร้างรายได้ต่อเนื่อง ชีวิตครอบครัวมีความสุข

จากการศึกษาดูงานฯ ครั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมฯ สามารถนำข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับ นำไปวิเคราะห์และประยุกต์กับยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งขับเคลื่อนไปพร้อมกันกับ ***"การสานต่องานของพ่อ"*** ต่อไป

ไก่เขียวห้วยทราย ไก่ชน-ไก่บ้าน การผสมผสานที่ลงตัว

บทความโดย นายนภัทร อุทัยฉาย
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

หนึ่งในภารกิจสำคัญของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี แห่งนี้ คือ งานพัฒนาด้านปศุสัตว์ ซึ่งได้ขยายผลการดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยในท้องถิ่น มีอาชีพ มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จจากการขยายผลนั้นคือ การเพาะเลี้ยง *"ไก่เขียวห้วยทราย"*

“ไก่เขียวห้วยทราย” เกิดจากการทดลองนำไก่สายพันธุ์พื้นเมือง ๒ ชนิดมาผสมกัน ได้แก่ ไก่ ***“พันธุ์เขียวเพชรบุรี”*** ซึ่งเป็นไก่บ้านที่เลี้ยงไว้เพื่อกินเนื้อและไข่ และ ***“พันธุ์ประดู่หางดำ”*** ซึ่งเป็นสายพันธุ์ไก่ชนที่ดีที่สุดสายพันธุ์หนึ่งในประเทศไทย ทำให้ได้ไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ใหม่ที่มีเอกลักษณ์

จุดเด่น

ไก่เขียวห้วยทรายที่ได้พัฒนาสายพันธุ์แล้ว จะมีรูปร่างใหญ่ แข็งแรง ขนสร้อยและขนหางสีเขียว แข้งมีสีดำ เลี้ยงง่าย มีความต้านทานต่อโรค และปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม เนื้อไร้ไขมันและมีความเหนียวนุ่ม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของไก่บ้านไทย และไก่จะเริ่มออกไข่เมื่ออายุได้ ๖-๘ เดือน ในแต่ละปีออกไข่ ๔ ครั้ง ครั้งละ ๘-๑๒ ฟอง หากนำไปฟักจะออกเป็นตัวได้ปีละประมาณ ๓๒ ตัว

การเลี้ยงดู

ในด้านการเลี้ยงดู สามารถปล่อยให้ไก่หากินเองตามธรรมชาติได้ โดยไก่เพศผู้ ๑ ตัว สามารถควบคุมเพศเมียได้ไม่ต่ำกว่า ๗ ตัว ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเรือกสวนไร่นา เนื่องจากไก่จะจิกกินหญ้าและแมลงศัตรูพืช ทำให้วัชพืชและศัตรูพืชลดลง ผลผลิตทางการเกษตรจึงดีขึ้น ส่วนอาหารเลี้ยงสามารถให้ไก่กินเมล็ดข้าวเปลือก ปลายข้าว รำข้าว ข้าวสารหรือข้าวสุกที่เหลือจากการบริโภคได้ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิต และเมื่อนำไปจำหน่ายก็ได้ราคาดี

การคัดเลือก

ส่วนการคัดเลือกไก่เพื่อนำไปเป็นพ่อแม่พันธุ์หรือนำไปจำหน่ายเพื่อการบริโภคจะเลือกตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ เมื่อไก่มีขนสีดำและเขียวปีกแมลงทับ หน้าอกกว้าง น่องใหญ่ ตัวผู้โตเต็มวัยมีน้ำหนัก ๓.๕ กิโลกรัม ส่วนตัวเมียมีน้ำหนัก ๒.๕ กิโลกรัม และมีอายุ ๓-๖ เดือนขึ้นไป

ตารางแสดงต้นทุนและรายได้จากการเลี้ยงไก่เขียวห้วยทราย

ระยะเวลา	ต้นทุนการผลิตการเลี้ยงไก่				ผลผลิต (ตัว)	ราคาต่อตัว (บาท)	ผลตอบแทน (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)
	ต้นทุนคงที่ (บาท)		ต้นทุนแปรผัน (บาท)					
๑ ปี	ค่าโรงเรือน ๓x๔ เมตร (อายุการใช้งาน ๓ ปี ๓,๐๐๐ บาท เฉลี่ยปีละ ๑,๐๐๐ บาท)	๑,๐๐๐	ค่าอุปกรณ์ ตัวละ ๒๕ บาท	๒๐๐	๑๑๒ (จำหน่ายเมื่ออายุ ๓ เดือน)	๕๐	๕,๖๐๐	
			ค่าเวชภัณฑ์ ตัวละ ๒๕ บาท	๒๐๐				
	ค่าพ่อแม่พันธุ์ ตัวละ ๒๐๐ (พ่อพันธุ์ ๑ ตัว แม่พันธุ์ ๗ ตัว)	๑,๖๐๐	ค่าอาหารสำหรับพ่อแม่พันธุ์	๔,๐๐๐	๑๑๒ (จำหน่ายเมื่ออายุ ๖ เดือน)	๑๐๐	๑๑,๒๐๐	
รวม	**๗,๐๐๐**						**๑๖,๘๐๐**	**๙,๘๐๐**

หมายเหตุ : ไม่รวมค่าแรงและต้นทุนค่าโรงเรือนเฉลี่ยรายปี แม่ไก่ ๑ ตัว ให้ลูก ๘ ตัว/ชุด
ปีละ ๔ ชุด รวม ๓๒ ตัว (แม่ไก่ ๗ ตัว จะได้ลูกชุดละ ๕๖ ตัว รวมทั้งหมด ๒๒๔ ตัว/ปี)

สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่คนหันมาสนใจใส่ใจสุขภาพมากขึ้น เราสามารถพบเห็นผู้คนบริโภคอาหารไร้สารพิษหรือ ***"อาหารออร์แกนิก"*** ได้เกือบทุกหนแห่งในประเทศไทย และการบริโภคเนื้อไก่เขียวห้วยทรายจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในด้านอาหารเพื่อสุขภาพ เพราะไก่ที่นี่นั้นถูกเลี้ยงด้วยอาหารปลอดสารเคมีและเจริญเติบโตเองตามธรรมชาติ ไม่ได้กินอาหารเสริมที่สังเคราะห์ขึ้นเพื่อเร่งให้โตเร็ว ทำให้มั่นใจได้ว่าเนื้อไก่สายพันธุ์นี้ปลอดภัย รสชาติดี มีคุณค่าทางโภชนาการ และเป็นการช่วยเกษตรกรไทยให้มีอาชีพที่ยั่งยืน มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการมีเนื้อและไข่ไก่ไว้บริโภค ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ไก่เขียวห้วยทราย จึงเป็นหนึ่ง ***"ตัวอย่างของความสำเร็จ"*** จากการผสมผสานที่ลงตัวในด้านปศุสัตว์ ประหยัด และไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ท่านใดสนใจจะเลี้ยงไก่เขียวห้วยทราย ไม่ว่าจะเพื่อบริโภคเองภายในครัวเรือนหรือเพื่อเป็นอาชีพสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ขั้นตอนการผสมพันธุ์ การเลี้ยงดูที่เหมาะสม การทำการตลาด ฯลฯ ได้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๒-๕๙๓๒๕๓ ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

สืบสานงานพระราชดำริ

การฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

เรียบเรียงโดย นายสุภาพ ปารมี
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

เป็นระยะเวลากว่าสามทศวรรษที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ดำเนินงานด้านการพัฒนาป่าไม้ในพื้นที่ โดยน้อมนำแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมุ่งเน้นให้ผลการดำเนินงานสู่ประชาชนโดยตรง เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า นั่นคือ เพื่อความพออยู่พอกินในขณะเดียวกันทรงปูพื้นฐานไว้สำหรับความอยู่ดี กินดี ต่อไปในอนาคต

เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ (พระอิสริยยศในขณะนั้น คือ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี) อธิบดีกรมชลประทานและเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ เข้าเฝ้าฯ ณ กรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและดำเนินการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยเร่งด่วน มีใจความดังนี้

"...ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้เหนืออ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ ๑ ที่เร่งรัดพัฒนาชนบทได้ก่อสร้างไว้แล้ว เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ต่อไป..."

และเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรศูนย์ศึกษาฯ ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ดังนี้

"...ทำการศึกษาการพัฒนาป่าไม้พื้นที่ต้นน้ำลำธารให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์เป็นหลัก เป็นต้นทางและปลายทาง เป็นการศึกษาการประมงตามอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรอย่างแท้จริงผสมกับการศึกษาด้านสหกรณ์ ด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ (รวมโคนม) และด้านเกษตรอุตสาหกรรม รวมทั้งด้านตลาดอีกด้วย เพื่อให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้แห่งนี้เป็นศูนย์ที่สมบูรณ์แบบ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรที่จะเข้ามาศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ แล้วนำไปใช้ปฏิบัติอย่างได้ผลต่อไป..."

"...การฟื้นฟูและอนุรักษ์บริเวณต้นน้ำซึ่งมีสภาพแห้งแล้งโดยเร่งด่วน โดยทดลองใช้วิธีใหม่ เช่น การผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำในระดับบนลงไปตามแนวร่องน้ำต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ความชุ่มชื้น ค่อยๆ แผ่ขยายออกไป สำหรับน้ำส่วนที่เหลือก็จะไหลลงอ่างเก็บน้ำในระดับต่ำลงไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านงานเกษตรกรรม ควรปลูกป่าทดแทนตามแนวร่องน้ำ ซึ่งมีความชุ่มชื้นมากกว่าบริเวณสันเขาจึงจะทำให้เห็นผลเร็ว เป็นการประหยัดกล้าไม้และปลอดภัยจากไฟป่า เมื่อร่องน้ำมีความชุ่มชื้นขึ้น ลำดับต่อไปก็ควรสร้างฝายต้นน้ำเป็นระยะ ๆ เพื่อค่อย ๆ กักน้ำไว้ แล้วต่อท่อไม้ไผ่ส่งออกทั้งสองฝั่งร่องน้ำอันเป็นการช่วยแผ่ขยายความชุ่มชื้นออกไปตลอดแนวร่องน้ำ..."

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาจะยึดถือหลักสำคัญของความเรียบง่าย ดังที่ได้ทรงใช้คำว่า *"Simplify"* หรือ *"Simplicity"* คือ จะต้องเรียบง่าย ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ทั้งแนวความคิด ด้านเทคนิควิชาการต้องสมเหตุสมผล ทำได้รวดเร็วและสามารถแก้ไขปัญหาให้ก่อประโยชน์ได้จริง ตลอดจนต้องมุ่งไปสู่วิถีแห่งการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainability) อีกทางหนึ่ง

การพัฒนาป่าไม้ในศูนย์ฯ ประกอบด้วย

การพัฒนาป่าไม้ในเขตชลประทาน

การพัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำชลประทาน โดยการปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำลงสู่พื้นที่ป่าซึ่งในพื้นที่ให้ทำคูน้ำระบบก้างปลา พื้นที่ป่าและพื้นที่ตามริมลำห้วยธรรมชาติจะได้รับน้ำซึมจากคูน้ำนี้ ในช่วงที่ขาดฝนและตลอดฤดูแล้งจะทำให้ป่าไม้ในพื้นที่นี้ได้รับน้ำตลอดปี ซึ่งต้นไม้จะเขียวชอุ่มตลอดปี นอกจากนี้ พื้นที่ดินยังชุ่มชื้นตลอดทั้งปีอีกด้วย บริเวณนี้จะเป็นแนวป้องกันไฟ (ป่าเปียก) ทั้งผืน

การพัฒนาป่าไม้นอกเขตชลประทาน

การพัฒนาป่าไม้นอกเขตชลประทาน โดยสร้างฝายเก็บน้ำตามร่องห้วยธรรมชาติ พื้นที่นี้จะได้รับน้ำซึมจากฝายเก็บน้ำที่สร้างขึ้น นอกจากนี้ ฝายเก็บน้ำเหล่านี้ควรต่อท่อชักน้ำทั้งสองฝั่ง (อาจจะใช้ท่อไม้ไผ่) เพื่อชักน้ำจากเหนือฝายกระจายน้ำออกไปตามสันเนินเพื่อให้น้ำซึมลงไปในดินเพิ่มความชุ่มชื้นในดิน สำหรับสนับสนุนการปลูกป่าไม้ตามร่องห้วยธรรมชาติและชายเนินต่อไป ซึ่งต้นไม้ตามร่องห้วยและชายเนินนี้จะเติบโตเร็วคลุมร่องห้วยไว้ ทำให้พื้นดินชุ่มชื้นตลอดเวลามีลักษณะเป็นแนวป้องกันไฟ (ป่าเปียก) เป็นแนวไปตามร่องห้วยต่าง ๆ

การพัฒนาป่าไม้ด้วยฝายชะลอความชุ่มชื้น

ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ทรงคิดค้นวิธีการในการสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้ด้วยวิธีง่าย ๆ ประหยัดและได้ผลดี นั่นคือ การสร้างฝายเล็ก ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ฝายชะลอความชุ่มชื้น มี ๒ ประเภท คือ ฝายต้นน้ำลำธารสำหรับกั้นกระแสน้ำไว้ให้ไหลช้าลงและซึมลงใต้ผิวดินเพื่อสร้างความชุ่มชื้นในบริเวณนั้น และฝายดักตะกอนดินและทรายมิให้ไหลลงสู่แหล่งน้ำเบื้องล่าง ฝายทั้ง ๒ ประเภท สามารถสร้างความชุ่มชื้นและชะลอความชุ่มชื้นอย่างเป็นระบบครบวงจรซึ่งเป็นการลดปัญหาการพังทลายของดินและความรุนแรงของกระแสน้ำในลำห้วย ซึ่งส่งผลไปสู่การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่ง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๒ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ มีใจความว่า

"...ควรสร้างฝายบริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือของศูนย์ฯ เพื่อช่วยเก็บน้ำไว้สำหรับชะลอความชุ่มชื้นลงไปสู่ด้านล่าง เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร โดยแบ่งออกเป็น ๒ บริเวณ คือ บริเวณที่อาศัยน้ำชลประทานกับบริเวณที่ได้รับน้ำฝนตามสภาพธรรมชาติเพียงอย่างเดียว เพื่อทดสอบดูความแตกต่างไว้เปรียบเทียบกัน..."

ได้มีพระราชดำรัสเพิ่มเติมว่า

"...ในเขตของศูนย์ฯ แห่งนี้ ควรจะต้องมีการแสดงการศึกษาทดลองเปรียบเทียบให้เห็นชัด โดยแบ่งพื้นที่ที่มีการใช้ระบบน้ำชลประทานส่วนหนึ่ง พื้นที่ที่ได้รับเฉพาะน้ำฝนโดยมีฝายช่วยกักน้ำฝนไว้ส่วนหนึ่งและพื้นที่ที่ปล่อยไว้โดยธรรมชาติอีกส่วนหนึ่ง ต้นไม้ต่าง ๆ ในศูนย์ฯ จะเจริญเติบโตหรือหงิกงอก็ไม่เป็นไร เพราะนั่นเป็นการทดลองเปรียบเทียบให้เน้นข้อแตกต่างซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญของศูนย์ฯ..."

ผลสำเร็จจากภูเขาสูง

ผลการดำเนินงานจะเห็นได้ว่า รูปแบบของการฟื้นฟูต้นน้ำตามแนวพระราชดำริ โดยมีแนวคิดรวบยอด กล่าวคือ *ต้นทางเป็นป่าไม้ ปลายทางเป็นประมง ระหว่างทางเป็นเกษตรกรรม* เป็นแนวพระราชดำริที่ผสมผสานสอดคล้องกับหลักปฏิบัติในการจัดการลุ่มน้ำที่นอกเหนือจากแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์แล้ว ยังทรงหมายถึงความยั่งยืนของการดำรงชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำอีกด้วย ผลการดำเนินงานจึงปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ ทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้โดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยอาศัยหลักการดังกล่าวและการที่เกษตรกรที่ได้เข้าไปเรียนรู้แนวทางการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ศูนย์ฯ แล้วนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเกษตรกรรายอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ผลสำเร็จดังกล่าวนับได้ว่าเป็นต้นแบบแห่งความสำเร็จของการจัดการต้นน้ำที่ยั่งยืน การพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ศูนย์ฯ ซึ่งดำเนินมาเป็นระยะเวลาสามทศวรรษ นำมาซึ่งการฟื้นฟูระบบนิเวศที่ปรากฏทั้งในเชิงปริมาณและเชิงประจักษ์ โครงสร้างของระบบนิเวศป่าไม้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลต่อบทบาทการทำหน้าที่ของระบบที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ศักยภาพในการให้น้ำของลุ่มน้ำป่าผสมผลัดใบที่ได้รับการพัฒนาด้วยระบบชลประทานโดยการก่อสร้างฝายต้นน้ำและขุดคลองแบบก้างปลาเพื่อชะลอให้น้ำอยู่ในระบบลุ่มน้ำมีมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ลุ่มน้ำที่ฟื้นฟูตามธรรมชาติ บทบาทของฝายชะลอความชุ่มชื้นได้ช่วยกระจายน้ำไปยังพื้นที่รอบข้างเพื่อสร้างความชุ่มชื้น เมื่อพื้นที่มีความชุ่มชื้น ระบบนิเวศป่าไม้ก็พัฒนาตัวขึ้นซึ่งในทางตรงกันข้ามความแห้งแล้งก็ลดลง การทำหน้าที่ของระบบนิเวศป่าไม้ลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการไหลของน้ำในลำธารได้ปรากฏให้เห็นทั้งปริมาณน้ำในลำธารที่เพิ่มมากขึ้น คุณภาพน้ำที่ดีขึ้น และอัตราการไหลหลากของน้ำที่ลดลงในช่วงกลางฤดูฝนและระยะเวลาการไหลของน้ำที่ยาวนานขึ้นหลังจากฤดูฝนสิ้นสุดลง ซึ่งหมายถึงบทบาทที่ช่วยลดความรุนแรงจากการไหลบ่าของน้ำในช่วงฤดูฝนและลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ศักยภาพของระบบนิเวศป่าไม้ด้านการให้น้ำดังกล่าวได้ส่งผลไปสู่ความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำทั้งในด้านการเกษตรและประมงในพื้นที่ตอนล่างของลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้อย่างแท้จริงดังพระราชประสงค์ที่พระราชทานไว้ให้พื้นที่แห่งนี้เป็นต้นแบบของการฟื้นฟูต้นน้ำที่ยั่งยืนโดยรูปแบบซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมจากการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่แห่งนี้ จึงเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่มีการสาธิตอันสามารถสัมผัสได้อย่างครบถ้วน พื้นที่ลุ่มน้ำแห่งนี้จึงเปรียบเสมือนเป็น ***"พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต"*** อย่างแท้จริง นอกจากนี้ หมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการศึกษา ทดลอง วิจัย โดยศูนย์ฯ และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยได้ประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริร่วมกับศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่องตลอดมา จนสามารถเห็นผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความแห้งแล้งได้รับการบรรเทาอย่างเป็นรูปธรรม

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามงานโครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เพื่อรับฟังการบริหารจัดการน้ำของเขื่อนฯ และเยี่ยมชมเขื่อนฯ

โอกาสนี้ องคมนตรีเดินทางไปเยี่ยมกลุ่มผู้ใช้น้ำของเขื่อนฯ ซึ่งรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งในการบริหารจัดการน้ำให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดและให้กำลังใจให้กับกลุ่มฯ

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามการบริหารจัดการน้ำและสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน ณ กรมชลประทานสามเสน กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามการบริหารจัดการน้ำและสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน พร้อมรับฟังสรุปการบริหารจัดการน้ำในปี ๒๕๖๐ ในพื้นที่ลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งโครงการสำคัญ ๆ รายงานผ่านทางไกล (VDO Conference) และชมการทำงานของศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ (Smart Water Operation Center) จากผู้แทนกรมชลประทาน ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ ชั้น ๓ อาคาร ๙๙ ปี กรมชลประทานสามเสน กรุงเทพฯ

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เดินทางไปยังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ รับฟังการบรรยายสรุปโครงการระบบป้องกันน้ำท่วมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและสรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการน้ำฝั่งตะวันออกของโครงการระบายน้ำบริเวณสนามบินสุวรรณภูมิอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้งตรวจเยี่ยมการดำเนินงานระบบป้องกันน้ำท่วมฯ ซึ่งประกอบด้วยเขื่อนดิน อ่างเก็บน้ำ และสถานีสูบน้ำ

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมการระบายน้ำที่สะพานน้ำสุวรรณภูมิ พร้อมเยี่ยมกลุ่มผู้ใช้น้ำ

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการฝายบ้านเขาแดงพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทับช้าง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ที่ทรงรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านเขาแดงพัฒนาที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการฝายบ้านเขาแดงพัฒนาฯ เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ โดยมีผู้แทนจากกรมชลประทานรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ในครั้งนี้

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการประตูระบายน้ำคลองภักดีรำไพในโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เทศบาลเมืองจันทนิมิต เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำของโครงการบรรเทาอุทกภัยฯ ในการป้องกันการเกิดอุทกภัย พร้อมรับฟังรายงานความก้าวหน้าจากผู้แทนกรมชลประทาน

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมราษฎร

จากนั้น องคมนตรีเดินทางไปยังโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำคลองสามหนาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทุ่งเบญจา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และรับฟังรายงานผลการดำเนินงานจากผู้แทนกรมชลประทาน

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมพื้นที่โครงการฯ และพบปะราษฎร

พลเอก ธีรชัย นาควานิช องคมนตรี ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสงขลา และโครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๖ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสตูล

พลเอก ธีรชัย นาควานิช องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอหาดใหญ่ฯ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำของโครงการฯ พร้อมรับฟังรายงานความก้าวหน้าจากผู้แทนกรมชลประทาน

จากนั้น องคมนตรีเดินทางไปยังโครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๖ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล และรับฟังรายงานผลการดำเนินงานจากผู้แทนกรมชลประทาน

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมพื้นที่โครงการฯ และพบปะราษฎร

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำยางชุม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บน้ำยางชุมฯ โดยมีผู้แทนจากกรมชลประทานบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ และสถานการณ์น้ำในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี พร้อมกับเยี่ยมชมอ่างเก็บน้ำฯ

จากการติดตามการดำเนินงานโครงการฯ ขององคมนตรีได้สร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อสนองพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรพระราชทานไว้ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับราษฎรต่อไป

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการจัดหาน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ตำบลบางสะพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อติดตามการดำเนินงานพร้อมกับรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานของอ่างเก็บน้ำหุบตาหวัดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จากผู้แทนกรมชลประทาน

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมอ่างเก็บน้ำฯ และพบปะราษฎรผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ

จากนั้น องคมนตรีเดินทางไปยังโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยอำเภอบางสะพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รับฟังการบรรยายสรุปโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยจากผู้แทนกรมชลประทาน

โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมพื้นที่โครงการฯ และพบปะราษฎร

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เดินทางไปยังจังหวัดแพร่ เพื่อรับฟังสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วยโครงการอ่างเก็บน้ำแม่สำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โครงการอ่างเก็บน้ำแม่แคมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านหาดรั่วพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เดินทางไปยังอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพื่อเชิญสิ่งของพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มอบแก่ราษฎรจากสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภูพยัคฆ์และสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านสะจุก–สะเกี้ยง พร้อมทั้งติดตามการดำเนินงานสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ เพื่อสนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานพระราชดำริไว้ให้เกิดความสมบูรณ์ยั่งยืนและก่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับราษฎร

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เป็นประธานเปิดงาน ***"นิทรรศการสืบสาน ต่อยอด พัฒนา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ"*** เนื่องในโอกาสครบรอบ ๓๕ ปี การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร และน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานพระราชดำริในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องฯ ขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ศึกษา ทดลอง ค้นคว้า วิจัย และแสดงตัวอย่างความสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนที่สนใจทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความมั่นคงต่อตนเอง

โอกาสนี้ องคมนตรี ชมนิทรรศการภายในบริเวณงาน ซึ่งประกอบด้วยนิทรรศการหลักการทรงงาน ภาพการเสด็จพระราชดำเนินก่อนและหลังกำเนิดศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ นิทรรศการผลสำเร็จด้านต่าง ๆ พร้อมผลงานที่โดดเด่น

จากนั้น องคมนตรี เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโท-ห้วยยาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร พร้อมรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานและตรวจเยี่ยมโครงการอ่างเก็บน้ำฯ พร้อมกับพบปะเกษตรกรและชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามความก้าวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วยโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแหน่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านพุ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลสุวรรณคาม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เพื่อสนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสืบสาน รักษา ต่อยอดโครงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานพระราชดำริไว้ให้เกิดความสมบูรณ์ยั่งยืนและก่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับราษฎร

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เดินทางไปยังศูนย์เรียนรู้เกษตรกรต้นแบบตามแนวพระราชดำริของนายวงศ์สถิตย์ โมราราษฎร์ เกษตรกรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสกลนคร เพื่อรับฟังบรรยายสรุปกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้เกษตรต้นแบบฯ และเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์เรียนรู้ฯ

จากนั้น องคมนตรี ได้เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาคำ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปความก้าวหน้าของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกฯ พร้อมเยี่ยมชมอ่างเก็บน้ำฯ และพบปะราษฎรผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ

สำนักงาน กปร.ร่วมเดินริ้วขบวน พระบรมราชอิสริยยศ พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ณ ท้องสนามหลวง

ตามที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดกำลังพลตามเสด็จในการเดินริ้วขบวนพระบรมราชอิสริยยศงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมเดินริ้วขบวนพระบรมราชอิสริยยศงานพระราชพิธีฯ จำนวน ๓๘ คน ยังความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อประเทศชาติและปวงชนชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้ นับเป็นเกียรติสูงสุดแก่องค์กรและผู้เข้าร่วมเดินริ้วขบวนเป็นอย่างยิ่ง

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ และพระบรมวงศ์ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรและประเทศให้เกิดความยั่งยืนมั่นคงต่อไป

๒. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้แก่ประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. เพื่อขยายผลการพัฒนาและผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ไปสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเป็นเอกสารอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

โปรดทราบ

- บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
- หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖
ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม ผ่านช่องทางแอพพลิเคชั่น
rdpb-journal
www.rdpb.go.th
www.facebook.com/rdpb.go.th
e-mail:rdpb_project@hotmail.com

ออกแบบและจัดพิมพ์ที่
Creative Tone Content & Design for Social Change
๑๒๖/๓๑ ซอยรามอินทรา ๕๕ ถนนรามอินทรา วัชรพล
ท่าแร้ง บางเขน โทรศัพท์ ๐๘๔-๑๕๕-๒๒๘๖
www.creativetone.net

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ กปร. (นายดนุชา สินธวานนท์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายลลิต ถนอมสิงห์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายสมบูรณ์ วงค์กาด)
รองเลขาธิการ กปร. (นายปวัตร์ นวะมะรัตน)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นางสาวอุศนีย์ ธูปทอง)
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นางสาววัชรี วัฒนไกร)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นางสาวถกลวรรณ ไกรสรกุล)

คณะบรรณาธิการ

นางพิชญดา หัศภาค
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์/หัวหน้าคณะบรรณาธิการ
นางสาวณัฐดา ศุภสินธุ์
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
นางสาวฉัตตริน บุญเกิด
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
นางสาวกุลวดี ปุงบางกะดี่
ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการ
นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค
ผู้แทนกองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
นางสมพร สุขประเสริฐ
ผู้แทนกองพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ
นางสาวจำเนียร เพียรไม่คลาย
ผู้แทนกองติดตามประเมินผล
นางสาวศีต์กร ตันกำแหง
ผู้แทนกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
นางอรอนันต์ วุฒิเสน
ผู้แทนกองกิจกรรมพิเศษ
นายวัชระ หัศภาค
ผู้แทนศูนย์สารสนเทศ
นายนพปฏล มกุลกาญจน์
ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นายเอกชัย เพ็งสว่าง
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นางสาวมทิรา ภัคทิพวดี
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นางสาวประภาพร ซื่อสัตย์
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

โครงการฝายบ้านเขาแดงพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี